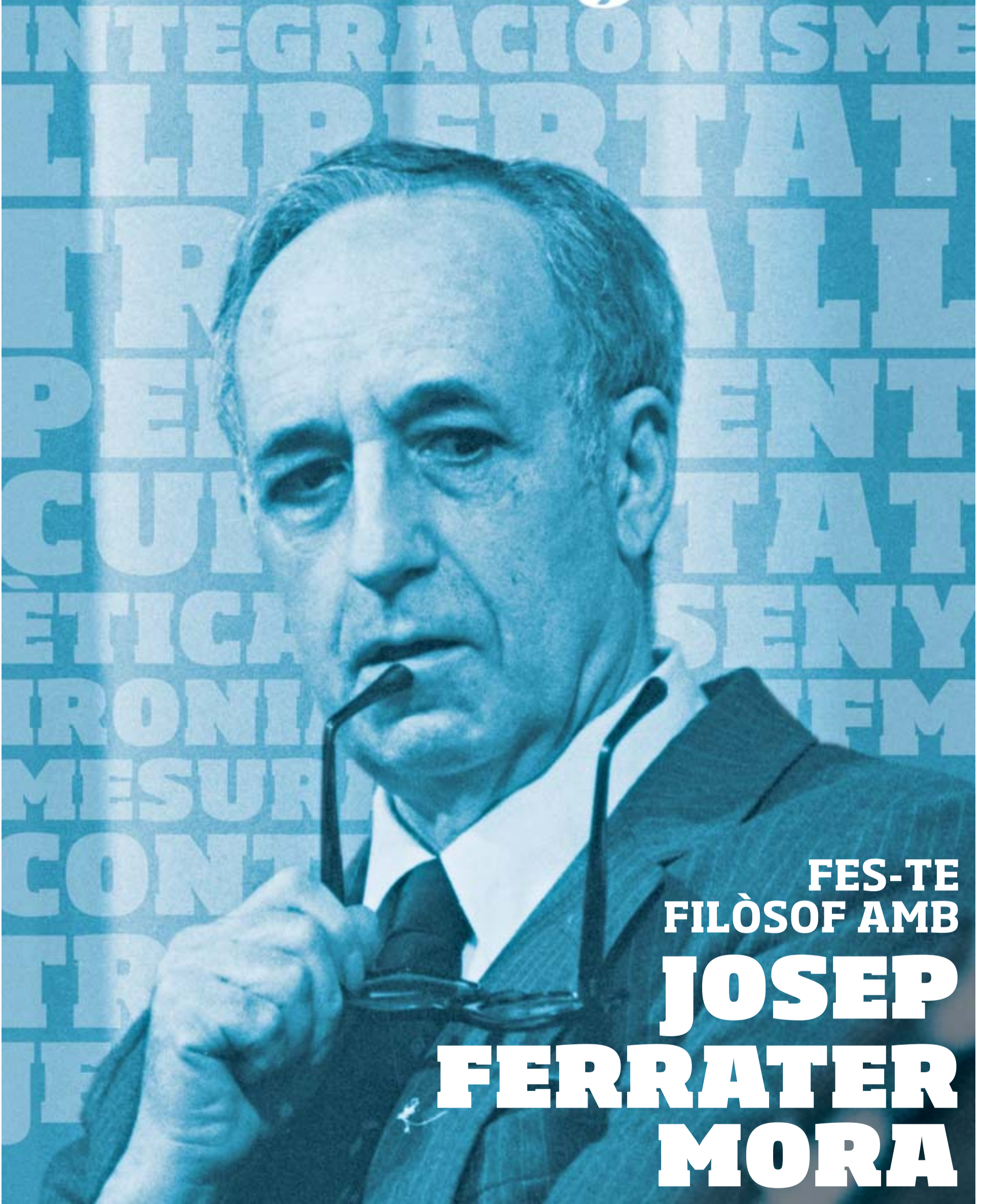

ara santjordi

FES-TE
FILÒSOF AMB
**JOSEP
FERRATER
MORA**

FESTIVAL CASTELL PERALADA

www.festivalperalada.com

JULIOL - AGOST 2012

ESTRENA A CATALUNYA
 Dimarts 17 de juliol - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ESTIU MUSICAL

SERRAT & SABINA

Dos pájaros contraatacan

Club i Platea Central 200€ - Platea 160€ - B 110€ - C 65€

CONCERT INAUGURAL
 Divendres 20 de juliol - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ÒPERA VERSIÓ CONCERT

IL TROVATORE de VERDI

Masha DIÖY, Angla MEADE, Leo NUCCI, Marianne CORNETTI
 COR DE CAMBRA DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA
 ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
 I NACIONAL DE CATALUNYA (ONC)
 Roberto RIZZ-BRIGNÖLLI, direcció musical
 Club i Platea Central 140€ - Platea 115€ - B 90€ - C 40€

ÚNICA ACTUACIÓ A CATALUNYA
 Dissabte 21 de juliol - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ESTIU MUSICAL

MELODY GARDOT

The Absence

Club i Platea Central 90€ - Platea 70€ - B 50€ - C 30€

ESTRENA DE L'ESPECTACLE A CATALUNYA
 Divendres 27 i dissabte 28 de juliol - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

MUSICAL

FOLLIES

James GOLDMAN, llibret
 Stephen SONDHEIM, música i lletres
 Vicky PEÑA, Carlos HIPÓLITO, entre d'altres
 Pep PLADELL ORENS, direcció musical
 Mario GAS, direcció
 Una producció del TEATRO ESPAÑOL
 Club i Platea Central 125€ - Platea 100€ - B 70€ - C 35€

Dijous 2 d'agost - 21h
 ESGLÉSIA DEL CARME

RECITAL LÍRIC

RAMON VARGAS

Mzia BACHTOURDZE, piano
 Cançons i Àries d'òpera
 A 50€ - B 30€

ESTRENA A ESPANYA DE LA PRODUCCIÓ DE LA DEUTSCHE OPER DE BERLIN
 Divendres 3 i diumenge 5 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ÒPERA

CENTENARI DEUTSCHE OPER BERLIN

DON GIOVANNI de MOZART

Carlos ÀLVAREZ, Robert GLEADOW, Patrícia COFI,
 Dinara ALJEVA, Jana KURUČOVÁ, Yosep KANG,
 Marko MIMICA, Ante JERKUNICA
 COR DE CAMBRA DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA
 ORQUESTRA DE LA DEUTSCHE OPER BERLIN
 Guillermo GARCÍA CALVO, direcció musical
 Roland SCHWAB, direcció d'escena
 Club i Platea Central 150€ - Platea 120€ - B 95€ - C 45€

Dissabte 4 d'agost - 21h
 ESGLÉSIA DEL CARME

PARALLELS

DEBUSSY & GUINOVART

Per Albert GUINOVART, piano
 A 30€ - B 20€

Dimecres 8 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

DANSA

SARA BARAS

La Pepa

Club i Platea Central 110€ - Platea 90€ - B 65€ - C 30€

ÚNICA ACTUACIÓ A ESPANYA
 Dijous 9 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ESTIU MUSICAL

HARRY CONNICK JR.

Club i Platea Central 150€ - Platea 120€ - B 95€ - C 45€

Divendres 10 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ESTIU MUSICAL

ORQUESTA BUENA VISTA SOCIAL CLUB

FEATURING OMARA PORTUONDO

Club i Platea Central 90€ - Platea 70€ - B 50€ - C 30€

ÚNICA ACTUACIÓ A ESPANYA
 Dissabte 11 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

ESTIU MUSICAL

DIONNE WARWICK

Club i Platea Central 125€ - Platea 100€ - B 70€ - C 35€

ÚNICA ACTUACIÓ A CATALUNYA
 Diumenge 12 d'agost - 21h
 ESGLÉSIA DEL CARME

PARALLELS

DONNA LEON

Curiositats Venecianes

IL COMPLESSO BAROCCO
 Riccardo MINASI, direcció musical
 Obres de Vivaldi
 A 50€ - B 30€

ESTRENA ABSOLUTA
 Dimarts 14 d'agost - 22h
 CLAUSTR DEL CARME

ÒPERA

MEMORIAL LUIS POLANCO

JAVA SUITE de CHARLES

Agustí CHARLES, música
 Marc ROSICH, llibret
 Maria HINJOSA, Pep FERRER
 Nacho DE PAZ, direcció musical
 Rita COSENTINO, direcció d'escena
 Una coproducció del Festival Castell de Peralada,
 Theater Basel, OBNC BCN
 A 30€

Dissabte 18 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

DANSA

BARCELONA BALLET

amb Àngel CORELLA i Chi CAO

Pas de Deux
 "Pàlpito", ESTRENA A EUROPA
 Club i Platea Central 110€ - Platea 90€ - B 65€ - C 30€

Dilluns 20 d'agost - 21h
 ESGLÉSIA DEL CARME

PARALLELS

Concert Homenatge

MONTSLAVATGE

ENSEMBLE DE L'ORQUESTRA DE CADAQUÉS
 "Concerto Libero", ESTRENA ABSOLUTA
 A 30€ - B 20€

ÚNIC CONCERT A ESPANYA
 Dimecres 22 d'agost - 22h
 AUDITORI PARC DEL CASTELL

CONCERT LÍRIC

GALA LÍRICA

JONAS KAUFMANN

ORQUESTRA DE CADAQUÉS
 Jochen REDER, direcció musical
 Obres de Verdi, Wagner, Bizet, Mascagni, Giordano,
 Ponchielli, entre d'altres.

Club i Platea Central 165€ - Platea 140€ - B 100€ - C 50€

EL FESTIVAL CASTELL DE PERALADA EN LES SEVES EDICIONS 2011 I/O 2012 ÉS POSSIBLE GRÀCIES A:

Presentat per
CASINOS
 GRUP PERALADA

Amb el copatrocini de:

- FCC
- LA CAIXA
- LA VANGUARDIA
- AUDI
- FONT VELLA
- CASTELL PERALADA VINS & CAVES
- A.K. DAMM
- FUNDACIÓ ACS
- FUNDACIÓ BANC SABADELL
- FUNDACIÓ ABERTIS
- FUNDACIÓ AXA

AGBAR FUNDACIÓ
 GAS NATURAL FENOSA
 MOVISTAR
 INELFE
 FUNDACIÓ REPSOL

Amb la col·laboració de:

- BANKIA
- COCA COLA
- JCM
- LA ROCA VILLAGE
- HOTEL PERALADA WINE SPA & GOLF - SERVIS
- THE MACALLAN
- BAGUÉS MASRIERA
- FARLINE
- MONTBLANC
- CAROLINA HERRERA MY
- COMERCÍ FIGUERES

TRISIC
 RENFE-SNCF EN COOPERACIÓ/
 EN COOPERACIÓ ELIPSSO TRENHOTEL.

Productes oficials:

- CINCO JOTAS
- NESPRESSO
- DINO GELATO ITALIANO
- FRIE RABICH
- MAS PARES
- AD NOTAM
- MURICH
- ISABEL DE PEDRO
- WALIS
- OFIFUTUR
- PROMO-SOFT
- GROUP VALLES BARCELONA
- SECURITAS

KETTEL
 LAYHER
 ISS FACILITY SERVICES

Mitjans de comunicació oficials:

- CATALUNYA RÀDIO
- TV3
- SUPER TRES
- EFE
- L'INDEPENDENT
- TVE
- FRANCE BLEU ROUSSILLON
- TIME OUT
- CADENA SER CATALUNYA

Amb el suport de:
 GENERALITAT DE CATALUNYA ICEC
 MINISTERIO DE CULTURA INAEM
 DIPUTACIÓ DE GIRONA

AJUNTAMENT DE PERALADA
 AJUNTAMENT DE FIGUERES
 AJUNTAMENT DE GIRONA
 AGÈNCIA CATALANA DE TURISME
 TOURSPAINA
 PATRONAT DE TURISME COSTA BRAVA
 GIRONA
 FUNDACIÓ CASTELL DE PERALADA
 UNIVERSITAT RAMON LLULL

El Festival és membre de:

- EFA
- ÒPERA EUROPA
- FESTOLÀGICA
- ÒPERA XXI

Agraïments:

- VINÇON
- FIDELIO ARTIST
- WIRENA CENTRE DE LA IMATGE
- TEATRANET
- BURZON COMENGE

A PARTIR DEL 20 D'ABRIL

A PARTIR DE L'1 JULIOL

CASTELL DE PERALADA
 T. +34 972 53 82 92
 www.festivalperalada.com

EL JOC DE LES DEFINICIONS

A PARTIR DEL DICIONARI DE FERRATER MORA

Al capdamunt de cada pàgina trobaràs una definició i quatre paraules. Endequina quina paraula correspon a la definició. Fes-te filòsof amb JFM

LA SOLUCIONS A LA PÀGINA 62

✕ SUMARI

- 04 EL PERSONATGE
Recorregut per la vida i l'extensa obra del filòsof
- 10 OPINIÓ. JOSEP-MARIA TERRICABRAS
'El meu Ferrater'
- 12 ENTREVISTA A PRISCILLA COHN
Vídua de Ferrater Mora, filòsofa i defensora dels drets dels animals
- 18 FERRATER MORA I CATALUNYA
'Les formes de la vida catalana' i altres reflexions sobre el país
- 22 EPISTOLARI
Cartes d'emocions, interrogants filosòfics, preocupació pel país...
- 28 EL NOVEL·LISTA
Novel·les i llibres de relats
- 32 EL CINEASTA
Director, guionista, fotògraf, muntador i actor
- 36 L'OPINIÓ DELS EXPERTS
Valoració dels especialistes sobre JFM
- 58 LA CÀTEDRA FERRATER MORA
Preservació del llegat i promoció del pensament contemporani

Hew Aragay

✕ PRESENTACIÓ

El quixotisme assenyat de JFM

IGNASI ARAGAY

DIRECTOR ADJUNT

El filòsof català més important del segle XX va néixer ara fa un segle al carrer Princesa de Barcelona, "en un barri de treball", un fet, deia ell mateix, que "imprimeix caràcter". Així ho va explicar a Josep Pla, com aquest va recollir a l'homenot dedicat al savi del Bryn Mawr College (EUA). La impressionant feinada filosòfica que va fer Josep Ferrater Mora, tant quantitativament com qualitativament, és inversament proporcional al coneixement popular de la seva figura a Catalunya. Més enllà de la magnífica tasca de la càtedra universitària gironina que du el seu nom, dirigida per

Tot sol, a l'exili, va fer un gran diccionari sobre la filosofia de tots els temps. I també va fer cine, literatura. I encara va pensar Catalunya

Josep-Maria Terricabras, el record de l'autor del monumental *Diccionari de filosofia*, i de tantes obres més, ha quedat desdibuixat. No forma part ni de l'imaginari col·lectiu ni de les biblioteques de gaires catalans cultes.

I és una llàstima, perquè JFM va ser tantes coses! Va ser un pensador original, un filòsof enciclopèdic i precís, un intel·lectual gens estirat dotat d'una permanent espurna d'ironia, un professor estimat, un cineasta diletant, un novel·lista notable, un poliglòt insaciable, un curiós universal, un home senzill... Tot això és el que expliquem en aquest suplement especial que commemora el centenari del seu naixement. Ho fem de la mà dels seus llibres, dels que el van conèixer, de la seva vídua i companya d'obres filosòfiques, Priscilla Cohn, dels que l'han estudiat. És un reconeixement coral i sentit. Segur que merescut.

JFM és un dels grans personatges de l'exili cultural català, un home sencer al qual escau a la perfecció un concepte que ell mateix, al suggerent assaig *Les formes de la vida catalana*, va encunyar per descriure el curiós comportament dels seus compatriotes: el *quixotisme assenyat*. En el seu cas, quixotisme de qui tot sol, lluny de casa, amb les butxaques buides, decideix compilar tots els coneixements de la història de la filosofia en una obra que acabaria tenint quatre volums. Seny de qui va entendre la vida com un regal, però també com un compromís. ✕

01

Branca de la ciència que tracta dels organismes

A. FÍSICA B. ANTROPOLOGIA C. BIOLOGIA D. EVOLUCIONISME E. QUÍMICA

✕ EL PERSONATGE

Ferrater Mora, l'home de la curiositat inexhaurible

El filòsof català més prominent del segle XX és un 'home del Renaixement'. Va conrear amb èxit l'assaig, la narrativa i el cinema

DANIEL ROMANÍ

“Josep Ferrater Mora? Ah, sí! El del diccionari de filosofia!” Aquesta és la reacció habitual d'un universitari, d'un escriptor... si li preguntem sobre aquest català universal nascut ara fa cent anys. Però si fem la mateixa pregunta més enllà d'aquest reduït cercle, la resposta, en molts casos, serà probablement el silenci. El propòsit d'aquest suplement és que aquestes respostes breus i aquests silencis minvin substancialment. Per això ens capbussem en la vida i l'obra d'aquest genial personatge que va ser molt més que l'autor d'un monumen-

tal *Diccionario de filosofía*, pel qual és reconegut arreu del món. Ferrater Mora va ser un filòsof de primera divisió que va explorar els temes existencials, la ironia i la mort... A més, empès per una inexhaurible curiositat, va fer cinema –una trentena de pel·lícules, algunes de molt pocs minuts, d'altres de més d'una hora– i va escriure algunes novel·les (*Claudia, mi Claudia*, el volum de narracions *Voltaire en Nueva York...*). També va escriure sobre aspectes fonamentals de la idiosincràsia de Catalunya.

Nascut a Barcelona el 1912 –quin any més fèrtil pel que fa a les lletres ca-

Inèdita
El filòsof Josep Ferrater Mora, de ben jove, en una imatge poc coneguda.

CÀTEDRA JFM

Josep Ferrater Mora

(1912-1991)

✕ 1912 Neix el 30 d'octubre a Barcelona

Relació que s'estableix entre dues proposicions de manera que no poden ser totes dues certes o falses alhora

02

A. CONTRARIETAT B. IMPOSSIBILITAT C. CONTRADICCIÓ D. EXCEPCIÓ E. IMAGINACIÓ

talanes: Pere Calders, Joan Sales, Tísner-, Josep Ferrater Mora va estudiar filosofia a la Universitat de Barcelona. En els seus anys de formació universitària va ser influït sobretot pel pensament d'Eugeni d'Ors i d'Ortega y Gasset i també per la docència de Joaquim Xirau. Va interessar-se especialment per la filosofia de Zubiri i Sartre.

El jove Ferrater Mora va lluitar a la Guerra Civil, al front republicà. La retirada de les tropes republicanes el va empènyer cap a França. "Les refugiats espanyols; en bas", no paraven de dir tot just passada la frontera. Però ell no en va fer el mínim cas. I va arribar a París, des d'on va aconseguir un visat per anar a Cuba fent-se passar per actor d'una companyia espanyola. Les següents parades del seu periple d'exili són Santiago de Xile i, finalment, els Estats Units, on va passar la major part de la seva vida professional, concretament al Bryn Mawr College (Pennsilvània), des del 1948 fins a la seva jubilació, el 1981. Allà es va casar amb una de les seves alumnes, Priscilla Cohn.

"L'exili, per a moltes persones, és depriment i estèril, com ho pot ésser no moure's de casa", deia Josep Ferrater Mora l'any 1963 a Josep Pla. L'escriptor empordanès va recollir-ho en un dels seus *Homenots*. "Quan es té alguna cosa a fer, quan s'està dominat per la il·lusió d'arribar a realitzar alguna cosa concreta i determinada, l'exili en un medi favorable a aquesta realització no és pas desfavorable. En el meu cas, per exemple, el desplaçament i l'estada en aquest país han estat molt positius. Aquest país m'ha ofert elements de treball com potser cap altre m'hauria pogut proporcionar. És un tòpic dir que els Estats Units és un país fet exprés per als homes d'ambició material. Al meu entendre és igualment apropiat, potser més, per als intel·lectuals", comentava Ferrater a Pla.

Ferrater Mora va acabar assumint la seva situació d'exiliat amb tota naturalitat. Aquell era simplement el seu destí, va considerar. No només havia de plantar-hi cara, sinó també treure'n profit. En realitat, l'atzar sempre va ser vist per Ferrater com un component fonamental per entendre la vida d'una persona.

Què hauria succeït si Ferrater no s'hagués exiliat? S'hauria *distret* a Ca-

La derrota de la Guerra Civil el va portar a París, després a Cuba i a Xile i finalment es va instal·lar als EUA

talunya i la seva producció no hauria estat tan àmplia i profunda? És cert que el seu tarannà treballador era innat, que treballava fins i tot en situacions d'allò més adverses –per exemple a Cuba, amb una calor asfixiant, deia ell, que li molestava molt, o passant gana–, però el fet d'estar fora li va permetre concentrar-se en la feina i tenir accés a grans fons bibliotecaris, i això, en una època en què ningú pronunciava paraules com *CD* ni encara menys *internet*, era essencial. I li va permetre accedir també a un ventall de coneixements i interessos inusuals i inassolibles per a la majoria de filòsofs espanyols de la seva generació. A més, el va empènyer, com a molts altres exiliats, a "fer alguna cosa pel país": el seu llibre *Les formes de la vida catalana*, en què exposa com som els catalans, reeditat un munt de cops, és la seva principal aportació en aquest camp.

Ferrater explicava que de petit no podia suportar veure els llumins ordenats en direccions diferents dins de la capseta i que es dedicava a posar-los en la mateixa direcció. Paral·lelament a l'afany de conèixer, l'afany de perfecció i claredat guia tota la seva obra. "Una de les coses que trobo que encara aquí necessiten correcció és l'absència de claredat. Tinc la impressió que, moltes vegades, els escriptors i els polítics posen interès que no se'ls entengui", va dir en una ocasió. Si hagués arribat a centenari, avui continuaria dient el mateix!

A Barcelona. Ferrater Mora a la capital catalana el 1988. CÀTEDRA JFM.

1922-1925

Fa estudis de comerç al Col·legi de Santa Maria del Collerell (Pla de l'Estany)

1925-1932

Treballa en diferents empreses i també com a traductor lliure. Fa el batxillerat

1932-36

Es llicencia en filosofia a la Universitat de Barcelona

1936-1939

Participa com a soldat republicà en la Guerra Civil Espanyola. És ferit i passa a fer feines administratives a la rereguarda

1939-1941

Estada a Cuba, traduint i ensenyant

1941

Es publica *Diccionario de filosofia*, en un volum, a Mèxic

1941-1947

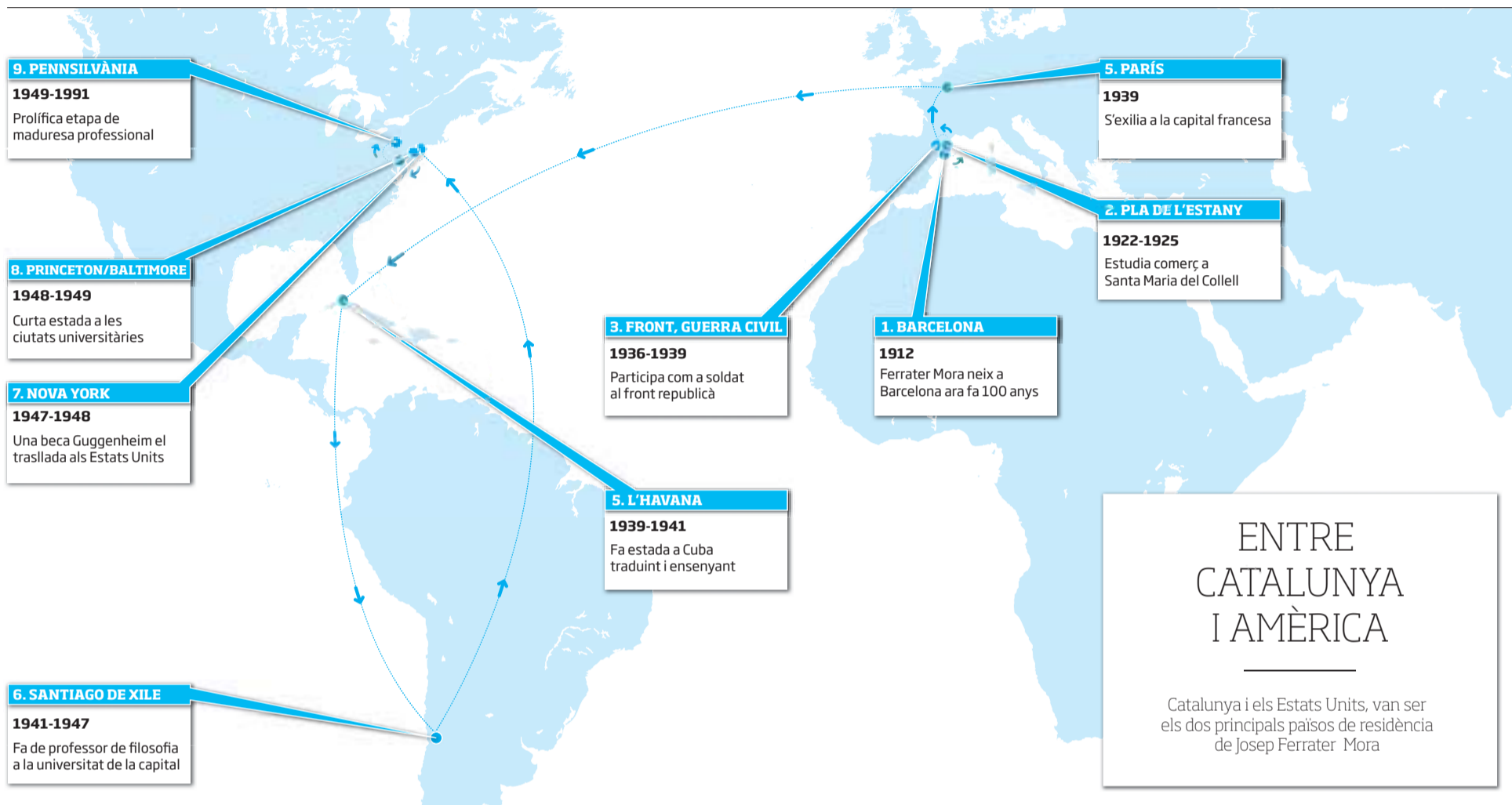
Professor de filosofia a la Universitat de Santiago de Xile

1939 S'exilia a París

03

Teoria general o doctrina general sobre el món en la seva totalitat

A. IDEOLOGIA B. COSMOLOGIA C. ASTRONOMIA D. ASTROLOGIA E. METAFÍSICA

FONT: ELABORACIÓ PROPIA / GRÀFIC: R. MARFÀ

Home d'una intel·ligència aguda, perspicaç, ben informat, de memòria prodigiosa, ment analítica, ordenada i pulcra, capaç d'establir connexions fecundes entre idees allunyades i fins i tot aparentment antagòniques, Ferrater Mora va tenir la voluntat de fer un munt de feines, a més de les activitats "paral·leles" ja esmentades de novel·lista i cineasta. Va fer, per exemple, de traductor d'obres alienes –va traduir per encàrrec llibres de l'alemany, el francès i l'anglès–, la qual cosa el va impulsar a voler traduir els seus propis textos, sobretot entre les llengües que més va usar –el castellà, el català i l'anglès–; així evitava que fos un altre qui decidís sobre les versions definitives; alhora, quan repasava un text per a una nova edició, acostumava també a retocar-lo, sovint en profunditat. De fet, la majoria de les seves obres presenten canvis, matisos i transformacions. Ferrater

Ferrater Mora és conegut arreu del món pel seu monumental 'Diccionari de filosofia'

no ho feia per a ampliar-les sinó per polir-les i aprimar-les, seguint l'ideal, mai realitzat, d'arribar a republicar les seves obres, segons les seves pròpies paraules, amb l'expressió "Edició revisada i disminuïda".

El *Diccionari de filosofia* (1941, del qual s'han fet nombroses reedicions) és el segon llibre de Ferrater Mora, després del seu adolescent *Cóctel de veritat*. Va fer-lo ell tot sol, sense cap col·laborador. Ferrater deia sovint que feia ombra a tota la seva obra. No volia ser conegut només pel *Diccionari*. Però, esclar, era –i continua sent– la seva obra més llegida, o si més no consultada; els llibres tenien menys ressò, i és que la filosofia no ha estat mai una disciplina gaire popular. El poeta Joan Oliver, amb qui es cartejava sovint, li deia de broma que escrigués un llibre d'aforismes per obtenir un èxit fàcil entre el públic.

Als Estats Units. Ferrater Mora a Pennsilvània l'any 1970. CÀTEDRA JFM.

El 1969 va publicar *La filosofia actual*, que era la posada al dia de *La filosofia en el mundo de hoy*, apareguda deu anys abans i que l'autor, com era el seu costum, va seguir millorant en les edicions posteriors. Hi introdueix els que ell considera els tres "imperis filosòfics" d'aquesta època: els "russos", els "europeus" i els "angloamericans". La perspicaçia i claredat de Ferrater queden clarament de manifest no només quan dibuixa amb mà ferma els contorns dels problemes filosòfics, sinó també quan, per exemple, en el capítol titulat "Rasgos de la sociedad contemporánea" descriu com a tres trets comuns a aquesta societat la interdependència, la massificació i la tecnificació. "Ferrater no només va mostrar sempre un gran interès pel llenguatge, per l'estil, per les maneres de dir i de pensar, sinó que també va estar sempre atent a la complexi-

✕ 1944 Es publica *Les formes de la vida catalana* i *Unamuno: bosquejo de una filosofía*

✕ 1945 Es publica *Cuatro visiones de la historia universal: San Agustín, Vico, Voltaire, Hegel*

✕.....✕ 1947-1948 Obté una beca Guggenheim. Resideix a Nova York

✕.....✕ 1948-1949 Resideix a Princeton i Baltimore

✕

1962

Es publica *El ser y la muerte: bosquejo de una filosofía integracionista*

✕

1968

Es publica *El ser y el sentido*, que després passarà a ser *Fundamentos de filosofía* (1985)

✕

..... 1949-1981 Professor al Bryn Mawr College (Pennsilvània)

**Tots els
somnis
comencen
amb una
primera
paraula.
Feliç
Sant Jordi!**

Coca-Cola, l'ampolla contour, la corba dinàmica modificada i el disc vermell són marques registrades de The Coca-Cola Company.

04

Producció divina d'alguna cosa a partir del no-res o a partir d'un caos preexistent

A. EVOLUCIÓ B. EMANACIÓ C. PROJECCIÓ D. CREACIÓ E. REVELACIÓ

tat de la realitat, que va voler entendre i ajudar a entendre”, diu Josep-Maria Terricabras, director de la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani.

Cap al 1970 Ferrater era un filòsof reconegut que començava a prodiar-se pels mitjans de comunicació d'Espanya. En les dues dècades següents, la seva producció és espectacular i variada. I la seva influència entre els estudiants de filosofia a Espanya, creixent. Tots ells ja estudiaven l'integracionisme, una de les principals aportacions del pensador. Però què és l'integracionisme? Els oposats *real* i *ideal* ens ajudaran a entendre-ho. L'integracionisme no vol definir una entitat sinó que ens vol ajudar a situar-la, a entendre, per exemple, fins a quin punt una entitat és *real* (física, posem per cas) i fins a quin punt és *ideal* (construïda, interpretada). Ho podem aplicar a tots els àmbits, també al del llenguatge, que té alhora *estructura* (sintaxi, semàntica) i *execució o pràctica* (dimensió pragmàtica). Són termes oposats, però no contradictoris. L'integracionisme no és reduccionista, sinó que ajuda a entendre el paper de dos elements, aparentment oposats, que han de ser considerats –per això es va de l'un a l'altre constantment– sense que es confonguin ni s'anul·lin.

Ferrater Mora era també un bon mestre. Ho recorda Marta Masergas, llicenciada en filosofia, que va tenir el privilegi d'assistir l'any 1989 a les lliçons inaugurals que el filòsof va impartir a la càtedra que porta el seu nom. “Pels estudiants de filosofia d'aquella època conèixer Ferrater era com conèixer el Sr. Google de la filosofia, ja que el *Diccionario* era la Bíblia que ens informava de tot el que necessitàvem saber”, diu Masergas. “En aquelles lliçons vam descobrir el filòsof que hi havia darrere l'autor del diccionari. Ens va impressionar conèixer un home tan català, tan proper, molt allunyat del perfil d'intel·lectual afrancesat distant i afectat. S'expressava amb claredat i amb una ironia molt fina. Ens parlava de la recerca de la veritat fugint dels dogmatismes i els relativismes. Els estudiants de primer curs encara érem molt tendres perquè la seva filosofia ens conquerís, però la seva manera d'explicar-la era aclaparadora en un sen-

Ferrater ens ha deixat una obra filosòfica sòlida, atractiva i estimulant

tit: la filosofia d'alta volada es podia entendre sense que et donessin gat per llebre”. Marta Masergas ens obsequia amb una anècdota molt il·lustrativa sobre el personatge, que tot ho qüestionava, la qual cosa és un dels requisits per ser un bon filòsof: “Recordo que en una conferència d'un altre ponent Ferrater, assegut entre el públic, es va girar i es va dirigir a mi i a una companya per manifestar-nos, amb desconcert i ironia, que el ponent no sabia el que es deia. Totes dues vam riure i vam sentir-nos sorpreses i afa-

El fotògraf
Galeria de fotografies fetes per Ferrater Mora, al centre, en els seus viatges pel món. CÀTEDRA JFM

lagades de ser objectes d'aquesta confiança!” I Marta Masergas continua: “Recordo que vam assistir a la sessió d'alguna de les seves pel·lícules i va presentar una de les seves novel·les. Vaig arribar a plantejar-me si aquell home s'havia cansat de la filosofia o si realment estàvem davant d'un home del Renaixement”.

Sí, va ser un home que va fer el que més li va plaure en molts àmbits. Un home lliure, d'una intel·ligència aguda i una immensa capacitat de treball. Un il·lustre oblidat. ✕

1979 ✕

Es nomenat doctor *honoris causa* per la UAB

1981 ✕

Es publica *Ètica aplicada. Del abort a la violència*, amb Priscilla Cohn

1982 ✕

Es publica *Claudia, mi Claudia* (novel·la)

1984 ✕

Rep la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya

1985 ✕

Es nomenat premi Príncep d'Astúries de comunicació i humanitats

1988 ✕

Es publica *Joc de cartes* (1948-1984).La novel·la *El juego de la verdad*,

finalista del premi Nadal 1987.

Doctor *honoris causa* per la UB

1991 ✕

Mor el 30 de gener a BCN. L'legat de l'arxiu personal a la

Càtedra de la UdG. Doctor *honoris causa* (pòstum)

per la Universitat Santiago de Compostel·la

1989 ✕

Es crea la Càtedra Ferrater Móra de pensament contemporani

1949-1981 Professor al Bryn Mawr College (Pennsilvània)

BENVINGUTS AL PALAU DE LA GENERALITAT

**23 d'abril, diada de Sant Jordi
Jornada de portes obertes**

D'11.30h a 19.00h. Jornada de portes obertes al Palau de la Generalitat.
Entrada pel carrer Sant Honorat.

A les 19.00h **Ballada de sardanes** a la plaça Sant Jaume, organitzada per la colla sardanista Sant Jordi i la cobla La Principal de la Bisbal.

Parades de roses de les entitats d'iniciativa social (la recaptació es dedicarà íntegrament a iniciatives socials).

Imatges de la Diada de Sant Jordi a: gencat.cat/santjordi.

05

Ésser suprem que exerceix el seu poder sobre el món i els homes

A. SUPERMAN B. ESPERIT C. ÀNGEL D. DÉU E. ÍDOL

✕ OPINIÓ

El meu Ferrater

JOSEP-MARIA TERRICABRAS

DIRECTOR DE LA CÀTEDRA FERRATER MORA DE PENSAMENT CONTEMPORANI UNIVERSITAT DE GIRONA

No tinc cap dubte que Ferrater Mora és el filòsof català més important del segle XX, el que deixa més feina feta i més gruix d'obra, el que connecta millor amb el pensament contemporani, el que està més atent als nous corrents de les ciències i de les humanitats. Ferrater era una persona extraordinàriament ben informada, amb una memòria espectacular, amb una capacitat expositiva molt destacada i amb una ironia difícil de trobar en la filosofia saberuda i engominada.

Ferrater no era rígid però era rigorós i exigent, era intel·ligent en el sentit més bonic de la paraula. Alguns l'han pogut veure com un home distant. Potser era a l'inrevés: he tingut ocasió de comprovar personalment com, en el tracte amb ell, molts man-

tenien una certa distància, no solament per admiració sinó pel temor que la seva reacció inesperada, potser irònica, potser àcida, els deixés sense capacitat de resposta, amb més inseguretats i interrogants dels que voldrien. Perquè Ferrater era ràpid en el diàleg i sovint feia servir la ironia per donar un gir nou a un plantejament, a una qüestió.

N'és un bon exemple el que va passar en una conversa amb el president Pujol. Aquest, preocupat per la poca imatge de Catalunya a l'exterior, li va preguntar: "Professor Ferrater, què podem fer perquè es parli de Catalunya?" La resposta va ser contundent: "Posin bombes". Amb aquella aparent *boutade* Ferrater proposava una reflexió: no sempre és important que parlin de tu si n'han de parlar malament. Més encara: ben mirat, val més que no s'hagi de parlar de tu, en aquest cas, de Catalunya, perquè això voldrà dir que el país funciona i que funciona bé, que és un país que té rutina i naturalitat. Certament, val més que els països –sobretot els països petits– no hagin de sortir per força a la primera plana dels diaris o dels telenotícies.

Quan Ferrater feia comentaris sorprenents –i els feia sovint– no era pas per ganes de sorprendre, com qui diu per fer-se notar o per molestar, sinó perquè, més enllà del tòpic evident, volia presentar algun aspecte més

Fa 23 anys D'esquerra a dreta, Josep-Maria Terricabras, director de la Càtedra Ferrater Mora; Heribert Barera, aleshores president de la CIRIT; Josep Ferrater Mora; Ramon Pascual, aleshores rector de la UAB; i Josep M. Nadal, aleshores coordinador de l'Estudi General de Girona en la inauguració de la Càtedra Ferrater Mora el 2 de novembre del 1989.

CÀTEDRA JFM

amagat, més ocult, que també fos bo de tenir en compte. De fet, Ferrater també era integracionista en la seva vida quotidiana, i no sé fins a quin punt ell mateix n'era prou conscient. L'integracionisme –el nom no li agradava ni a ell– reclama que no es redueixi mai la realitat amb una visió rígida, escanyada, sinó que sempre es tingui en compte que allò que s'estudia –o allò que passa– pot ser considerat des de posicions molt contràries; el que s'ha de fer, doncs, és anar d'un extrem a l'altre, una vegada i una altra, per anar descobrint tota la riquesa de pensament i de vida que se'ns escaparia definitivament si només ens quedéssim amb un clixé fix d'allò que veiem o pensem, d'allò que ens passa. Per això l'integracionisme de Ferrater convida sempre a la novetat, a la descoberta i a la sorpresa. I per això ell resultava sorprenent, obert, divertit.

Un bon exemple d'això és l'escena que es va produir fa molts anys a la Rambla de Barcelona. Ell passejava amb la seva dona i els venien de cara dos mariners nord-americans que devien fer escala a la ciutat. De sobte, va aparèixer un ratolí i un dels mariners, amb un gest molt ràpid de la seva boca, realment poderosa, va enxampar el pobre ratolí i el va estampir contra un embornal. L'escena va deixar paralitzada la Priscil·la, defensora a ultrança dels animals. Amb el seu braç

va tocar el de Ferrater i li va dir: "I, davant d'això, no faràs res?" Ferrater es va dirigir al mariner i, en el seu magnífic anglès, li va dir: "Ho hauries fet, això, si no fos un ratolí sinó un lleó?" El mariner va abaixar els ulls, confós i desorientat. L'atac contra el ratolí ja era fet; Ferrater volia que aquell home s'adonés que havia actuat d'aquella manera per pura prepotència, que simplement havia abusat de la seva superioritat. La lliçó moral és inesperada, però escaient. Si també és eficaç, no ho podem saber.

Segons com, es podria dir que Ferrater no era un home d'acció. Però, segons com, l'acció era l'objectiu final de tota la seva vida: no solament va actuar de manera, ara sí, eficaçíssima, en el terreny del coneixement, sinó que també volia ajudar a actuar en la vida pública amb més reflexió, amb més responsabilitat. Els seus arguments sempre venien ajudats per uns coneixements tan amplis que eren senzillament espectaculars. Es queixava que el seu *Diccionari* acabava tapant la seva pròpia obra filosòfica. Això va ser només parcialment veritat, perquè sense el substrat de coneixements proporcionat pel *Diccionari*, ell no s'hauria pogut moure en el món del pensament amb la comoditat i amb l'elegància amb què ho va fer. El meu Ferrater és el filòsof documentat, incisiu i elegant. I és l'amic enyorat. ✕

Banc Sabadell presenta:

Una conversa entre *Sant Jordi & el Drac*

*Imaginada per
Gemma Lienas & Rosa Regàs*

Recull el teu exemplar del 23 al 27 d'abril
a qualsevol de les nostres oficines.

B Sabadell

06

Ciència que s'ocupa dels objectes morals en totes les seves formes

A. DRET B. SOCIOLOGIA C. HISTÒRIA D. ÈTICA E. POLÍTICA

✕ ENTREVISTA

PRISCILLA COHN

“El Josep podia interrompre la feina... però no el pensament”

”

L'ALUMNA PREFERIDA, LA VÍDUA DEL FILÒSOF

Com que les seves germanes no havien tingut els estudis que ell sí que havia tingut, el físic Joseph W. Taylor va decidir, a finals del segle XIX, fundar el Bryn Mawr College “per a l'educació avançada de les noies”. Situat a l'estat nord-americà de Pennsilvània, amb el temps el Bryan Mawr College ha adquirit

molt prestigi. Ja en tenia quan s'hi va inscriure Priscilla Cohn. Un dels seus professors era Josep Ferrater Mora. Per al filòsof, era la seva alumna preferida. Uns anys més tard s'hi va casar. Priscilla Cohn ha estat professora de filosofia a la Universitat Estatal de Pennsilvània i ha escrit especialment sobre ètica, ètica aplicada i sobre els drets dels animals. En va dirigir durant tres anys un curs a l'Escola

d'Estiu a la Universidad Complutense (Madrid). Ha publicat articles i llibres amb Josep Ferrater Mora, entre els quals hi ha *Ètica aplicada. Del aborto a la violencia (Applied Ethics)*, del 1981. La segona edició d'aquest llibre, del 1988, inclou un capítol nou sobre el medi ambient. El 1981 va assumir l'edició de *Transparències*, un important conjunt d'assajos filosòfics en honor a Ferrater Mora.

Aquell que té amor pel saber o per la saviesa

107

A. SAVI B. SOFISTA C. FILÒSOF D. ERUDIT E. TEÒRIC

Defensora dels animals Priscilla Cohn és una defensora els drets dels animals. FONS PRISCILLA COHN

Com va conèixer Josep Ferrater Mora?

Jo estudiava la carrera al Bryn Mawr College. No tenia ni idea de què era la filosofia, ho associava a llibres empolsegats. Vaig fer un curs de lògica matemàtica. El professor que impartia aquell curs s'havia agafat un any sabàtic i el Josep Ferrater Mora va substituir-lo. Recordo com si fos ahir que quan vaig entrar a l'aula, allà, rient i xerrant amb les alumnes, hi havia aquell home prim, d'aspecte juvenil, de cabells foscos i amb uns ulls molt negres que li brillaven plens de picardia. Sap com va començar la classe?

Com?

Dient-nos que havíem tingut molt mala sort de no tenir LeBlanc –així es deia el professor a qui substituïa–, tot i que alhora havíem tingut molta sort de tenir-lo a ell, i això, va dir amb un somriure, era una contradicció lògica. Així va ser com vaig conèixer el Josep.

I se'n va enamorar.

Sí, però abans m'havia enamorat de la filosofia.

Josep Ferrater devia ser un bon professor.

Sí. I molt popular: malgrat que les estudiants no sabien que en una ocasió havia afirmat que era "molt feminista", notaven que creia que elles eren iguals que els seus homòlegs masculins, cosa que no es podia dir de tots els professors. Per descomptat, les alumnes s'adonaven de la capacitat intel·lectual del Josep, però també els agradava la seva ironia, el seu enginy, i aprofitaven la seva predisposició i paciència perquè els expliqués fora de classe temes filosòfics difícils.

Crec que els agradava sobretot la seva manca de petulància: sempre estava molt actiu, però alhora era molt accessible. Per exemple, les estudiants d'últim curs i les de postgrau tenien el privilegi de prendre cafè al deganat, una caseta petita i pintoresca amb finestres de vidres emplomats que hi havia al campus. L'alumnat prenia el cafè en una habitació gran, mentre que se'n reservava una de més petita per al professorat. El Josep acostumava a fer el cafè amb els col·legues, però sovint es reunia amb les alumnes. Podies veure'l en un sofà molt antiquat amb la tassa de cafè a la mà, envoltat d'estudiants assegudes en cadires o fins i tot a terra, mirant-se'l embadalides.

El Bryn Mawr College tenia una sèrie de tradicions, una de les quals eren els cistells de flors de l'1 de maig, que es deixaven a la porta del despatx del professor favorit. Cada professor en tenia com a mínim un o dos, però el Josep en tenia tants que era difícil passar per davant de la porta del seu despatx. Recordo que el Josep començava les classes explicant

"Josep Ferrater impartia un curs sobre Kant gairebé cada any; mai el va fer de la mateixa manera"

històries divertides i després, quan exposava el problema en qüestió, parlava tan de pressa que ningú podia arribar a escriure-ho. Gairebé cada any impartia un curs sobre Kant, però, que jo sàpiga, mai el va fer de la mateixa manera.

Ell va dirigir-li la tesi, oi?

Sí, la vaig fer sobre Heidegger.

I anys després va escriure el llibre *Ètica aplicada* juntament amb el Josep.

Sí. Crec que ell va suggerir fer aquest llibre perquè volia ajudar-me a publicar alguna cosa. Al principi deia que no tenia res a dir sobre ètica, però així que va començar es va adonar que tenia molt a dir-hi, i fins i tot es va haver de contenir.

¿I com es van organitzar per escriure'l a quatre mans?

D'entrada, ell va donar per fet que escriuríem tot el llibre junts, però jo temia que si ho fèiem així ningú es creuria que jo hi havia escrit alguna cosa. Vaig pensar que les parts escrites per cadascú havien de ser totalment independents, i així va néixer la idea d'escriure ell un capítol i jo un altre sobre el mateix tema. Cadascú escrivia sol i després llegíem el que havia fet l'altre. Els nostres punts de vista coincidien en tots els temes, tot i que els capítols són força diferents. Els meus donen informació i en algun moment pre-

senten arguments, mentre que els seus són profundament filosòfics. Jo no els hauria pogut escriure.

¿I en el *Diccionari de filosofia* va participar-hi, vostè?

Sí, em vaig encarregar de la versió reduïda dels quatre volums del *Diccionari* i de fer-ne la traducció a l'anglès, mentre que ell escrivia noves entrades per afegir-les a les antigues. Jo vaig escollir les entrades que em semblava que s'havien d'incloure en la versió reduïda, i ell va revisar-les totes. Treballàvem tant i amb una concentració tan intensa que al final del dia amb prou feines podíem parlar; ens costava molt desconnectar del món del diccionari. La solució era posar-nos a veure una sèrie televisiva d'humor. Ens servia per alliberar-nos de les urpes del diccionari i tornar al món normal.

El diccionari en anglès no s'ha arribat a publicar.

No. Jo havia firmat un contracte amb Harper Torch Books per publicar la versió en anglès resumida en dos volums, però l'editorial va canviar de director i al nou no li va interessar el projecte. A mi això em va semblar no sols una tragèdia per a mi sinó també per al Josep, perquè jo pensava que el seu diccionari havia d'existir en anglès.

Quin mètode de treball tenia Ferrater Mora?

Solia dir que havia treballat el diccionari amb "frenesi sostingut", i era veritat, amb el benentès que aquest frenesi l'administrava amb destresa i control. Tenia una capacitat de concentració immensa. Podia respondre'm tranquil·lament a les preguntes que li feia sobre el meu treball o interrompre la seva feina per anar a sopar, veure una pel·lícula o escoltar un concert sense que el curs del seu pensament quedés interromput. Mai no vaig arribar a entendre com s'ho feia, fins que algú va suggerir que potser en realitat no interrompia el pensament, sinó que només el "submergia" lleugerament.

A casa, treballava cada dia sense parar. De la mateixa manera que llegia 4 o 5 llibres alhora, també escrivia diversos capítols d'un llibre alhora, en comptes de fer-ne un darrere l'altre. Deia coses com ara: "Ja he acabat els capítols 4, 5 i 6, però encara no m'he posat amb el 2, que és el més difícil". Tot i que era de l'opinió que l'acte mateix d'escriure comporta el pensament, d'altra banda feia la impressió de tenir tot el llibre al cap, planejat i acabat, abans de posar-se a escriure.

Quins temes filosòfics està estudiant ara vostè?

Dedico la major part del temps a l'ètica i, en especial, al tracte ètic dels animals. M'interessa sobretot el lligam entre les conductes legals o pública-

08

Ciència que estudia les lleis del raonament vàlid i les relacions entre enunciats

A. ESTRUCTURALISME B. MATEMÀTICA C. FILOSOFIA D. Lògica E. RETÒRICA

ment acceptades que perjudiquen i fins i tot maten els animals –com les corrides de toros, la caça i els rodeos– i les conductes antisocials i les agressions contra éssers humans. És un camp que cada vegada interessa més.

La contracepció aplicada als animals salvatges també és un aspecte que m'interessa força, perquè em sembla una alternativa a pràctiques com la caça o el sacrifici selectiu d'animals. La contracepció implica l'ús de la ciència per resoldre el problema ètic de la caça, que és cruel (l'animal sol tenir una mort lenta) i alhora ineficaç per reduir el nombre d'animals d'una espècie, a causa de factors intrínsecs –com ara la reproducció compensatòria– que influeixen en el creixement de la població.

Vostè va escriure una carta conjunta amb el premi Nobel John M. Coetzee per demanar la prohibició de les corrides de toros a Catalunya.

Sí. I veig que s'ha aconseguit. Ho celebrego! Jo fa temps que lluito per la defensa dels drets dels animals. Vaig dirigir cursos sobre aquest tema a la Universidad Complutense de Madrid. Recordo que quan vaig criticar les corrides de toros, un home que deia ser el cap d'una organització de tauròfils es va enfadar. Estava molt enutjat i em va dir que molts propietaris havien vist com els cremaven el negoci per haver dit coses menys greus. Com que jo no tenia cap negoci, no em vaig preocupar. Les amenaces verbals em molesten menys que no pas tenir un cervatell mort davant meu com a conseqüència d'una batuda de caça major.

L'any 1991, al curs sobre drets animals, la reina Sofia ens va fer una visita per, segons va dir, mostrar el seu "suport". La reina va dir que ella era contrària a les corrides; va afegir que al rei li agradaven. La visita de la reina a l'escola d'estiu va generar molta publicitat, potser perquè era la primera vegada que la visitava; però a l'informe oficial de la universitat no es feia cap esment de quin curs concretament va visitar la reina i no m'han tornat a convidar per a un curs. Per cert, una de les primeres coses que li vaig preguntar al Josep era si ell anava a les corrides de toros. Em va respondre que ni ell ni ningú de la seva família hi havia anat mai.

A la resta d'Espanya no estan prohibides les corrides.

Crec –espero– que és només una qüestió de temps, perquè les corrides de toros no són altra cosa que la tortura d'uns animals innocents a mans d'uns homes encotillats i amb vestits capriciosos. Crec, d'acord amb Kant i amb molts sociòlegs i psicòlegs contemporanis, que participar en aquesta mena d'activitats o el sol fet de presenciar-les "ens endureix el cor" i fa disminuir la nostra compassió i empatia com a humans; els

Col·laboradora de Ferrater Mora Priscilla Cohn –a la imatge de ben jove– ha estat una estreta col·laboradora del gran filòsof català. FONTS PRISCILLA COHN

que mostren poca preocupació pel patiment animal moltes vegades també mostraran poca preocupació pel patiment humà.

Quin any va venir a Barcelona per primera vegada?

Tot i que ja havia visitat Espanya abans, la primera vegada que vaig venir a Barcelona va ser l'any 1971.

Quina va ser la seva primera impressió?

Em va semblar una ciutat encantadora. Em va impressionar la gran quantitat d'exemples de magnífic ferro forjat i els mosaics. Vaig quedar admirada pels carrers amples i elegants –tan diferents dels de Filadèlfia– i pels carrers estrets i tortuosos del Casc Antic, i em va meravellar la barreja harmoniosa dels edificis del segle XIX i les estructures modernes de vidre. També em va encantar el menjar d'uns quants restaurants.

¿Té previst venir a Barcelona enguany amb ocasió del centenari del naixement de Josep Ferrater Mora?

Sí. Si no hi ha cap contratemps seré a Girona, a Barcelona i a Santiago de Compostel·la per celebrar el centenari del naixement de Josep Ferrater Mora.

Què opina de l'actual situació política als EUA?

És una situació kafkiana, absurda. L'anomenat Tea Party ha empès els republicans tan a la dreta que, a escala nacional, tots els precandidats republicans a la presidència coincideixen a dir que un òvul fecundat és una persona, cosa que vol dir que un òvul fecundat hauria de tenir totes les proteccions legals i els drets d'una persona. Això, si es reflectís en una llei, probablement convertiria moltes formes de control de la natalitat en il·legals.

En l'àmbit dels estats, els republicans ataquen implacablement les organitzacions de defensa de la salut de les dones, també introdueixen lleis per dificultar els avortaments legals i fins i tot arriben a pretendre obligar les dones a un procediment d'obtenció d'imatges del fetus amb ultrasons utilitzant una sonda que s'introdueix a la vagina. Els estats controlats pels republicans també aproven lleis que faran molt més difícil posar demandes per exigir un sou igual per un treball igual. La "guerra contra les dones" només és la punta de l'iceberg. Els republicans volen afeblir o fins i tot prohibir els sindicats i també pretenen eliminar programes públics com ara el Medicare [sistema nacional d'assegurança de salut] i la seguretat social. Molta gent pensava que l'elecció d'Obama significaria que els Estats Units deixarien de ser racistes, però ara és clar que el racisme continua viu. En resum, els EUA es precipiten cap enrere a tota velocitat.

L'afició de Ferrater Mora a la fotografia ha permès tenir un bon arxiu d'imatges seves, algunes de les quals es reproduïxen en aquestes pàgines.

Sí, allà on anava s'enduria una càmera fotogràfica o una càmera de cinema, o totes dues coses. Quan anava de viatge a la maleta hi portava instrumental de fotografia i de gravació, no roba. Deixi'm dir una última cosa del Josep, tal com jo el recordo...

Digui...

Molts diuen que el Josep era irònic i enginyós, és cert, però és menys conegut el fet que era juganer i que li agradava fer broma sobre temes seriosos. Tot i que en alguns moments de la seva vida es va sentir marginat i sol, veia la vida com un gran regal. Moltes vegades deia: "La vida és un sospir. Seria una estúpida, fins i tot pecat, malbaratar-la i deixar que s'escolés entre els dits com si fos aigua". ✕

"La reina d'Espanya em va dir que era contrària a les corrides; va afegir que al rei li agradaven"

VIU UN DIA *d'experiències* GAUDEIX AL CELLER **TORRES**

*Centre de visites Torres a 4 Km
de Vilafranca del Penedès*

Per a més informació:
T.(+34) 93 817 75 68
T.(+34) 93 817 74 87

visitatorres@torres.es
www.torres.es
www.facebook.com/bodegastorres

TORRES

JFM
PENSAMENTS

“En el cinema no hi ha ‘idees’.
La ‘idea’ s’esvaneix i és substituïda
per l’expressió concreta de la imatge”

‘Una mica de tot’, 1961

“Passo mesos sencers sense parlar
o llegir en català: el francès, l’espanyol,
l’alemany, l’italià -gairebé semioficials
en aquesta Facultat-, afegits a l’anglès
omnipresent, produeixen un garbuix
que s’espesseirà si em dedico
a reprendre el rus”

‘Joc de cartes’, 1951

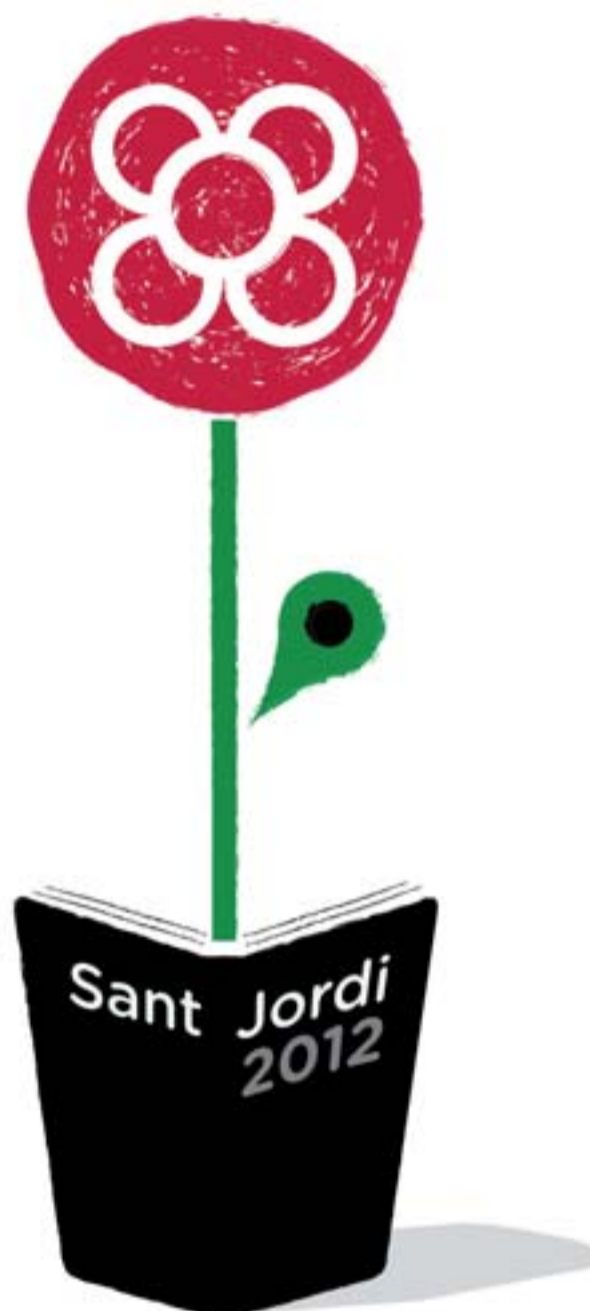

“Partir un cabell en quatre
és un passatemps massa freqüentat
pels filòsofs”

‘Homenatges’, 1955

t'estimo

estimo la tradició, estimo estimar, estimo Barcelona

Aquest Sant Jordi pots compartir amb tot Barcelona
el teu amor per la lectura, tot el que saps de la tradició de Sant Jordi,
i enviar un llibre o una rosa digital a qui t'estimes més.

Entra a bcn.cat/stjordi i descobriràs tot el que pots arribar a fer la diada més romàntica de l'any.

[bcn.cat/
stjordi](http://bcn.cat/stjordi)
facebook.com/Bcn.cat
twitter.com/Barcelona_cat

Ajuntament de
Barcelona

Barcelona, la casa que vull

09

Estudi que tracta de Déu, de la seva existència, naturalesa i atributs, així com de la seva relació amb el món

A. METAFÍSICA B. TEOLOGIA C. TELEOLOGIA D. ONTOLOGIA E. MÍSTICA

✕ CATALUNYA

Ferrater Mora: "Els catalans"

Josep Ferrater Mora és un dels pensadors que més ha reflexionat sobre Catalunya

DANIEL ROMANÍ

"El problema català és, crec, un problema de llibertat. En aquest sentit està lligat al problema de les altres nacions peninsulars. Els catalans necessiten ser lliures –no només lingüísticament sinó també socialment–, però també ho necessiten «els altres». Recolzar-se els uns als altres en això no em sembla cedir gens de la pròpia personalitat històrica i cultural. Els no catalans, d'altra banda, no seran mai lliures si no deixen lliures els catalans; això sembla una paradoxa, però és una veritat de sentit comú", afirmava l'any 1972 Josep Ferrater Mora a la revista *Teorema*. Malgrat la distància física –no pas emocional– amb el seu país, Ferrater Mora va reflexionar força so-

bre Catalunya. El llibre en què exposa amb detall el seu pensament sobre la manera de ser dels catalans és *Les formes de la vida catalana*, publicat el 1944, deu anys abans, doncs, de la publicació d'un dels altres llibres mítics de reflexió sobre la personalitat de Catalunya, *Notícia de Catalunya* (1954), de Jaume Vicens Vives.

Les formes de la vida catalana, un llibre que probablement hauria estat més adequat titular-lo *Algunes formes de la vida catalana*, segons va dir el mateix Ferrater uns anys després, s'estructura en quatre capítols, que corresponen a les quatre formes o elements que formen la personalitat dels catalans, d'acord amb el criteri de Ferrater Mora: la continuïtat, el seny, la mesura i la ironia. Ferrater Mora va escriure aquest assaig a l'exili, inicialment per "mostrar alguns dels trets essencials de Catalunya i del seu viure" als no catalans. "Però, a mesura que l'escribia –confessa ell mateix–, l'autor s'adonava que també per al català podia tenir sentit posar al descobert les

"Pobles com el nostre viuen gran part de la seva vida com a somnàmbuls"

seves rels més ocultes. Àdhuc pobles com el nostre, que s'orienten en la claredat i en la consciència, viuen gran part de llur vida com somnàmbuls". *Les formes de la vida catalana* no ens parla pas de les estructures polítiques o econòmiques del país, sinó de com som els catalans, de com ho érem fa més de cinquanta anys. Però, hem canviat en algun aspecte? Potser sí. Una de les opinions sorprenents que expressa Ferrater en aquest llibre té a veure amb l'autoestima dels catalans: "Els catalans ens hem repetit tan sovint que som uns éssers excepcionals que convé de tant en tant adonar-nos i pèndir-nos dels nostres vicis", diu l'autor de l'assaig. ¿Tindria avui una opinió singularment diferent?

Genuïnament català

"Ferrater Mora és un filòsof genuïnament català", recorda Ulisses Moulines, catedràtic de filosofia de la ciència a la Universitat de Munic. Tenia Catalunya al cor, malgrat que en tota la seva etapa de maduresa professional va residir als EUA i que, per raons històriques i geogràfiques, bona part de la seva obra és en castellà. Moulines posa de manifest que és un filòsof genuïnament català per tres motius: "En primer lloc perquè la seva llengua materna era el català –va néixer a Barcelona, on va passar la joventut fins que es va haver d'exiliar, com tants altres intel·lectuals catalans, arran de la catàstrofe franquista; al llarg de tota la vida va mantenir forts lligams amb Catalunya.

"En segon lloc, perquè és el filòsof que més sistemàticament ha reflexionat sobre la idiosincràsia dels catalans i la identitat de Catalunya, i la seva relació amb Espanya, Europa i el Mediterrani, tal com podem comprovar en els seus escrits *Les formes de la vida catalana* i *Tres mundos. Cataluña, España, Europa*, entre d'altres. I, finalment, és un filòsof autènticament català en un sentit encara més profund perquè el seu tarannà filosòfic, la seva manera d'abordar les qüestions i controvèrsies filosòfiques, el seu *integracionisme*, com ell l'anomenava, em semblen indubtablement marcats per una manera molt catalana de pensar i actuar: la prudència, la recerca de l'equilibri, l'aptitud a «posar-se en el lloc dels altres», la tolerància i l'antidogmatisme". ✕

Conjunt de les coneixences, tradicions i formes de vida característiques d'un poble o d'una societat

A. NATURALESA B. HISTÒRIA C. VALORS D. CULTURA E. EDUCACIÓ

10

ns han de ser lliures"

ELS QUATRE PRINCIPALS TRETS DELS CATALANS

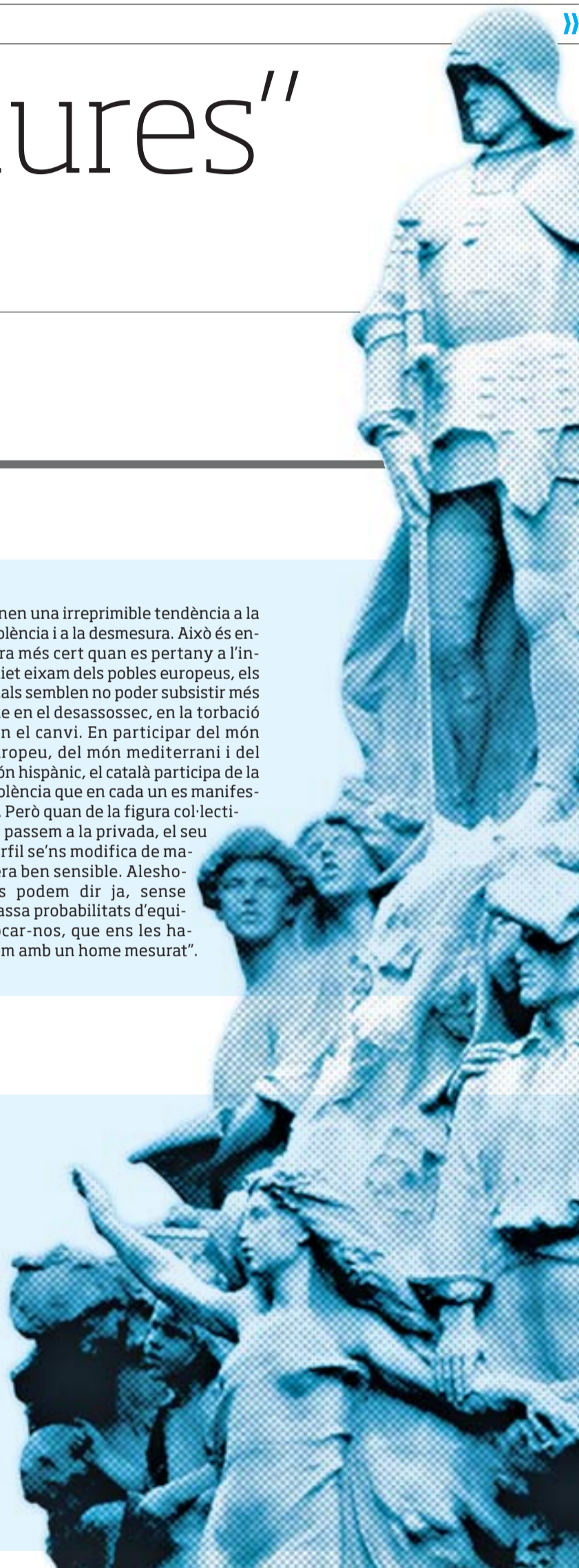
LA MESSURA

"La mesura penetra la vida del català de punta a punta, sense deixar esclatxa per on pugui insinuar-se l'actitud oposada. Això no vol dir, naturalment, que tots els catalans siguin sempre i necessàriament mesurats; vol dir només que, mentre s'abandonin a llur natural inclinació, tendiran gairebé sempre i sense esforç excessiu a la mesura", diu Ferrater Mora a *Les formes de la vida catalana*. Cal tenir en compte que aquest assaig el va escriure en plena Segona Guerra Mundial, la qual cosa probablement explica aquest plantejament: "No hi ha pobles mesurats. Tots els pobles, pel sol fet d'ésser-ho, per la senzillera raó de constituir una col·lectivitat,

tenen una irreprimible tendència a la violència i a la desmesura. Això és encara més cert quan es pertany a l'inquiet eixam dels pobles europeus, els quals semblen no poder subsistir més que en el desassossec, en la torbació i en el canvi. En participar del món europeu, del món mediterrani i del món hispànic, el català participa de la violència que en cada un es manifesta. Però quan de la figura col·lectiva passem a la privada, el seu perfil se'ns modifica de manera ben sensible. Aleshores podem dir ja, sense massa probabilitats d'equivocar-nos, que ens les havem amb un home mesurat".

EL SENY

"El seny és una manera d'ésser i de viure que no sols tenyeix amb el seu colorit particular tots els continguts de la consciència sinó que és, a més, una de les arrels d'aquesta consciència. Per això no es pot posseir seny durant uns instants i abandonar-lo en altres", diu Ferrater Mora, que recorda com la paraula *seny* és un dels mots tan "pregonament arrelats" en el vocabulari del nostre poble que, com diu la coneguda sentència, traduir-la és traïr-la. El compara a expressions associades a altres nacions com la paraula *saudade* per als portuguesos i la paraula *morriña* per als gallecs. Després de Ferrater Mora, Jaume Vicens Vives va definir amb gran èxit la psicologia col·lectiva dels catalans amb el binomi "seny i rauxa".

11

Doctrina que afirma que tot coneixement ve de l'experiència, i en particular de l'experiència dels sentits

A. ESCEPTICISME B. RACIONALISME C. EMPIRISME D. EXPERIMENTALISME E. POSITIVISME

»

✕

LA IRONIA

"Ironia és aquella actitud que renuncia a la dreuera, que deixa d'expressar-se directament per dir el mateix a través d'un rodeig. Tal és poc més o menys el sentit que donava a la ironia el més il·lustre de tots els irònics: Sòcrates. Ell sabia que no tot es pot enunciar directament, que hi ha veritats que han de dissimular-se, d'encobrir-se per esdevenir després més transparents i més clares. Perquè la ironia no és una manera de velar i ocultar el que vol dir-se, sinó cabalment una manera de fer-ho més evident, més patent encara. La ironia no és una vel·leïtat del sentiment: és una necessitat de la raó", escriu Ferrater Mora.

"Quan ironitzem, deixem de creure una mica en la cosa sobre la qual s'aboca la ironia; deixem de creure, no en la seva veritat, però sí en la seva veritat absoluta", subratlla. I recorda que "la ironia pertany només als pobles i als homes que posseeixen experiència i que refusen dipositar llur fe en la primera realitat que se'ls brinda".

"La continuïtat és una realitat de tots els pobles, però que a Catalunya forma part, segurament més essencialment, de la seva manera de ser. No és simplement una evolució pausada sinó que també inclou la mutació desconcertant. Perquè és respecte al passat -volent que perduri-, però sempre al servei de la vida, tant individual com col·lectiva". Segons Josep Ferrater Mora, la continuïtat "si en altres pobles es revela també com una de les formes essencials de llur existència, esdevé a Catalunya tan evident que fins podríem dir que, de les quatre formes de vida escollides, és aquesta la que senyoreja per damunt de totes".

LA CONTINUÏTAT

ÒMNIUM

ESPAI ÒMNIUM A BARCELONA

RAMBLA DE CATALUNYA, 22 (ENTRE GRAN VIA I DIPUTACIÓ)

HORARIS DE SIGNATURES, AUTORS I LLIBRES

10h-11h

VINYET PANYELLA, *Sang presa* | PREMI MIQUEL DE PALOL 2011

11h-12h

SEBASTIÀ ALZAMORA, *Crim de sang* | PREMI SANT JORDI 2011

12h-13h

MURIEL CASALS, *Òmnium Cultural. Mig segle fent país* | PRESIDENTA D'ÒMNIUM

13h-14h

JORDI FOLK, *Llibre d'encanteris de la vella taràndula* | PREMI FOLCH I TORRES 2011

MERCÈ ANGUERA, *La princesa invisible* | PREMI JOAQUIM RUYRA 2011

16h-17h

MARCEL RIERA, *Llum d'Irlanda* | PREMI CARLES RIBA 2011

ROGER BUCH, *L'herència del PSAN* | MEMBRE DE LA JUNTA DIRECTIVA D'ÒMNIUM

17h-18h

JAUME CABRÉ, *Jo confesso / Les veus del Pamano*
PREMI D'HONOR DE LES LLETRES CATALANES 2010

JOSEP MASSOT, *Escriptors i erudits contemporanis / Història de Montserrat*
PREMI D'HONOR DE LES LLETRES CATALANES 2012

18h-19h

JOSEP M. ESPINÀS, *Entre els lectors i jo / I la festa segueix*
PREMI D'HONOR DE LES LLETRES CATALANES 2002

RAMON ERRA, *La vida per rail* | PREMI MERCÈ RODOREDA 2011

Òmnium
Llengua. Cultura. País
www.omnium.cat

SANT JORDI 2012 FNAC BARCELONA

PROGRAMACIÓ ESPECIAL I SIGNATURES · 23 ABRIL

FNAC TRIANGLE

Plaça Catalunya, 4

D'11 a 12 h.

Sebastià Jovani · Jaume Copons i Óscar Julve · Gerard Guix · Raquel Sánchez Silva · Antoni Vives · Carlos Zanón · Javier Pérez Andújar · Jordi Llovet · Isabel Clara Simó · Francesc Serés · Lucía Etxebarria · Ana Obregón · Mario Conde · Tomás Molina · Nuria López Salameiro i Miriam Cameros

De 12 a 13 h.

John Verdon · Christopher Paolini · José Sanchiemento · Santiago Niño Becerra · Toni Hill · Rosa Regàs · Olga Merino · Vicki Subirana · Ferran Adrià · Miguel Gallardo · Almudena Grandes · Dani El Rojo i Lluç Oliveras · Ferran Torrent · Mario Vaquerizo · Berto Romero · Ramon Manegal · Martín Piñol

De 13 a 14 h.

Jordi Bianciotto i Mar Cortés · Paul Preston · Miguel Brieva · Luis Leante · Ignacio Escobar · Maria Teresa Ibern · Ibáñez · Forges · Azpiri · Roser Amills · Jordi Solé · Els Pets · Ana Milán · Màxim Huerta · Monster High

FNAC L'ILLA

Av. Diagonal, 549

D'11 a 12 h.

Jaume Alguersuari · Francesc Miralles · Ada Parellada · Jordi Bianciotto i Mar Cortés · Alex Solgado · Óscar Broc i Tonit Plana · Jordi Cantavella · Joaquim Vallés · Laura Anguera · Martí Saballs · Eloy Moreno · Marc Pastor · Estel Solé · Gilda Santana

De 12 a 13 h.

Marija Torres · Boris Izaguirre · Blue Jean · Manuel Trallero · Francesc Marc Álvaro · Enric Juliana · Rafael Nadal · Joan Piqué · Inma Chacón · Javier Sierra · Carles Reixach i Màrius Carol · Pilar Rahola i Josep Cuní · Lobo Carrasco · Antonio Garrido

De 13 a 14 h.

Roger Olmos · Eduard Estivill · Macaco · Maite Carranza · Antonio Cotrina · Gisela Pulido · Roser Amills · Raquel Martos · Javier Iriando · Pep Mari · Josef Ajram · Dra. Reina Garcia Clotas · Bernat Soler · Mag Lari i Enric Lucena · Tomás Molina · Raquel Sánchez Silva

De 16 a 17h. "EL MEU PRIMER LLIBRE SIGNAT" Taula especial d'autors i il·lustradors de Literatura Infantil i Juvenil: ELVIS RIBOLDI · GREG · MONSTER HIGH

Santi Balmes i Lyona · Àlex Omist · Antonio Lozano · Georgina Tremayne i Cristina Caupera · Alberto Asensio · Mercè Antónaga · Carles Arbat · Albert Alfornea · Marta Montaña · Silvia G. Guirado i David García i Desiree Arancibia i Marta Garcia · Martín Piñol

FNAC ARENAS

Gran Via de les C. Catalanes, 373-385

D'11 a 12 h.

Josef Ajram · Pep Mari · Montse Neira · Maria Pilar Ibern · Magda Carías · Joan Vallés · Bernat Soler · Pilar Rahola · Mag Lari i Enric Lucena · Julian Sánchez i Pedro L. López · Antonio Fornes · Sergi Padró · Federico Montalbán

De 12 a 13 h.

Jordi Bianciotto i Mar Cortés · Alex Solgado · Teràpia de Shock · Isidre Cunill · Maria Lapiedra · Carlos Zanón · Jordi Cantavella · Estel Solé · Francesc Fàbregas · Leonardo Paccio · Elvis Riboldi

De 13 a 14 h.

Santi Balmes i Lyona · Francesc Marc Álvaro · Miguel Gallardo · Paz Torradabella · Boris Izaguirre · Mario Vaquerizo · Andreu González i Ramon Guasch · Gemma Aguilera · David Cirici · Ramon Erra · Óscar Broc i Tonit Plana

FNAC LA MAQUINISTA

Passeig de Potosí, 2

ACTIVITATS: 18.30h. Club Fnac Junior. Fem dracs de Sant Jordi amb pines de la roba.
Taller de manualitats. [Fòrum Fnac La Maquinista]

D'11 a 12h. Quidel Mañue · José Antonio Cotrina · Mario Belmonte · Amaya Felices

De 16 a 17h. "Enfoteu-vos-en" · Gilda Santana

De 17 a 18h. Angelique Pfizner · Vicenç Llorca · Fran Collado · Jordi Cantavella

De 18 a 19h. Belén Carmona · Isidre Cunill · Julián Sánchez · Pedro L. López · Iván Maurín

De 19 a 20h. Lia S. Queipo · Bela Marbel · Regina Román · Megan Maxwell

De 20 a 21h. Santi Balmes i Lyona · Juanjo Sáez · Marc Pastor · Óscar Broc i Tonit Plana · Martín Piñol · Carol Navalán · Georgina Tremayne

De 17 a 18h.

Santi Balmes i Lyona · Maria Lapiedra · Gustavo Martín Garzo · Xavier Borrigo · Gisela Pulido · Jaime Bailly · Mar Montoro · Victor Amela · Blue Jeans · Oscar Broc i Tonit Plana · Gemma Lienas · Javier Mora · Rafael Santandreu

De 18 a 19h.

Maria Jungstedt · Sonia Fernández · Gail Carriger · Victoria Álvarez · Chuck Palahniuk · Macaco · Gerard Quintana · Laura Borràs · Ricard Torquemada · Care Santos · Sergio Colomina i Jordi Palomé · Jordi Lafebre · Pau Garcia Milà · La Contra

De 19 a 20h.

Francesc Miralles · Blanca Busquets · Félix J. Palma · Albert Espinosa · Juan Sarda · Chuck Palahniuk · Milo J. Krmpotic · Gabi Martínez · Maite Carranza · Jorge Wagensberg · Alfred Bosch · "Lobo" Carrasco · Xavier Bosch · Marina Espasa · Susana Tamara · Isma Prados · Javier Sierra · Juan Gabriel Vásquez

ACTIVITATS: D'11 a 20h. Saló de lectura electrònica. Prova i lleges amb el "Llibre electrònic Fnac".

D'11 a 21h. Mur prescriptor. Recomanacions literàries populars.

De 13 a 18h. DJ literari. Música i llibres.

18h. Fem llegenda. Tallers per a nens d'il·lustració i manualitats.

Et regalem una rosa per cada llibre que et signin els autors. Gentilesa de:

De 17 a 18h.

Imma Monsó · Risto Mejide · Magda Carías · Rosa Regàs · Ignacio Escobar · Miguel Gallardo · Dr. Genis Carrasco · Doctor Uriach · Josep Sandoval · Pilar Urbano · Montse Neira · Jaume Copons i Óscar Julve · Vicente Garrido i Nieves Abarca · Vicki Subirana

De 18 a 19h.

Christopher Paolini · John Verdon · Lluís Pastor · Marc Estévez · Àlex Saló · Gerard Guix · Empar Moliner · David Martí · Victor Panicella · Lucía Etxebarria · Ana Obregón · Neus Arqués · Màxim Huerta · Luis Rojas Marcos · Jose Antonio Marina

De 19 a 20h.

Ferran Adrià · Sara Lark · Teràpia de Shock · Laura Borràs · Luis Leante · Forges i Azpiri · Joan Vallés · Ana Milán · Jandro i Acebedo · Homo APM i Guillem Sans · Miguel Ángel Revilla · Sonia Fernández-Vidal

De 20 a 21h.

Jaume Barberà · Isabel Clara Simó · Juan Estelva Galán · Isidre Cunill · Paz Torradabella · Imma Santos i Aureli Vazquez · Jose Luis Caballero · Lluís Caelles · Antonio Fornes · Use Lohoz i Josán Hatera · Maria Lapiedra · Francesc Fàbregas · Pere Bosch i Núria Blanco

ACTIVITATS: 18h. Club Fnac Junior. Títelles de Sant Jordi.

De 17 a 18h.

Raquel Sánchez Silva · Sergio Colomina i Jordi Palomé · Gerard Guix · Maite Carranza · Ferran Cases i Joan Rossipol · Javier Iriando · Ana Milán · Pau Garcia Milà · Use Lohoz i Josán Hatera · Luis Pastor · Dani el Rojo i Lluç Oliveras · Montser High

De 18 a 19h.

Georgina Tremayne · Vicente Garrido i Nieves Abarca · Hernán Migoya i Joan Marín · Azpiri i Forges · Inma Chacón · Jaime Alguersuari · Lucía Bultó · Jandro i Acebedo · Miguel Ángel Revilla

De 19 a 20h.

Olga Merino · Ignacio Escobar · Javier Antonio Cotrina · Josep Sandoval · Agustí Molins · Neus Arqués · Laura Anguera · Màxim Huerta · Eloy Moreno · Inma Santos i Aureli Vazquez · Jose Luis Caballero · Blue Jeans

FNAC DIAGONAL MAR

Av. Diagonal, 3

ACTIVITATS: 12h. Elvis Riboldi ens visita! Trobada amb el personatge.

13h. Club Fnac Junior. Uns punts de llibre molt originals.

17h. Club Fnac Junior. La Lila Liluki ens explica un conte.

18h. Club Fnac Junior. Uns punts de llibre molt originals.

De 13 a 14h.
Enfoteu-vos-en

De 18 a 19h.
Jordi Cantavella · Juanjo Sáez

De 19 a 20h.
Óscar Broc i Tonit Plana · Santi Balmes i Lyona

Descarrega't la informació completa del Sant Jordi 2012 a l'Fnac:

12

Conjunt de doctrines i corrents que subratllen el caràcter històric de l'home i fins i tot de la naturalesa sencera

A. NATURALISME B. HISTORICISME C. ESPIRITUALISME D. POSITIVISME E. FUNCIONALISME

✕ EPISTOLARI

Les cartes que creuaven l'Atlàntic

Un munt de cartes van travessar l'Atlàntic amb el nom de Ferrater Mora com a destinatari o remitent. Són missives plenes d'emocions, d'interrogants filosòfics, de preocupació per Catalunya

Emocions, confessions íntimes, interrogants sobre les grans qüestions filosòfiques, preocupació per un país sotmès a la inacabable dictadura franquista...

Aquests són alguns dels aspectes que omplen l'extens epistolari de Josep Ferrater Mora, integrat per gairebé set mil cartes! Hi trobem noms com el cineasta Néstor Almendros, el filòsof José Luis L. Aranguren, el també pensador Julián Marías, el polític comunista Joaquim Maurín, el professor Manuel Sacristán, l'historiador Jaume Vicens Vives i la filòsofa Maria Zambrano, entre molts d'altres. Cal destacar especialment la correspondència amb Joan Oliver, *Pere Quart*. El poeta i el filòsof eren amics "perquè sí, d'una manera completament gratuïta", en paraules del mateix Ferrater Mora. Tots dos van haver d'exiliar-se el 1939 i van fer penya amb altres, com Domènec Guansé i Xavier Benguerel, a Santiago de Xile. ✕

CAMPUS D'ESTIU 2012 Màgic Badalona

DATES
25 al 29 de juny / 2 al 6 de juliol
9 al 13 de juliol / 16 al 20 de juliol
23 al 27 de juliol / 3 al 7 de setembre

EDATS: De 4 a 15 anys

HORARIS: De 9 a 13h i de 15 a 17h (servei d'acollida a partir de les 8h)

ACTIVITATS: Entrenaments de bàsquet, altres esports, activitats platja, competició entre campus, excursió Illa Fantasia, cinema.

OBSEQUIS: Camiseta, gorra.

PLACES LIMITADES!

INFORMACIÓ / INSCRIPCIONS:

On line www.penya.com, apartat Màgic Badalona
Joan Tallada
jtallada@joventutbadalona.com
691 229 983

Mirada interior per mitjà de la qual un subjecte pot inspeccionar els seus propis actes psíquics

A. REFLEXIÓ B. INSPECCIÓ C. INTROSPECCIÓ D. PERCEPCIÓ E. AUTOGNOSI

13

DE **NÉSTOR ALMENDROS**

A **JFM**

 ¿La meua opinió sobre les seves pel·lícules? Aquí la té: no tinc curiosament cap retret a fer de la fotografia, que em sembla esplèndida, sobretot tenint en compte la seva poca experiència i els pocs mitjans. El primer tràveling a la pel·lícula de ficció abans del *générique* no el podria millorar un professional. La il·luminació de tots els plans del principi a l'habitació de la protagonista, amb els seus tons pastel, em va entusiasmar. Al documental espanyol són les escenes del mercat les que em semblen més reeixides. Esclar que si vostè tingués un trípede, o, més ben dit, un cap de trípede més fluid, podria haver aconseguit panoràmiques sense sotracs com en aquell pla que segueix el fil del receptor del telèfon fins a la boca de la persona que parla. Però això no és culpa seva.

París, 18 de maig del 1973

Amic i assessor
Néstor Almendros va assessorar JFM sobre com fer cinema. EFE

En *Un tros de cel*, Isabel-Clara Simó relata la lluita contra el destí d'una jove xinesa venuda al tràfic de blanques per la seva família.

La història de la Wing atrapa el lector amb una narració crua però plena d'esperança.

Amb la prosa intimista i lírica que el caracteritza, Erri De Luca ens presenta un home que recorda, cinquanta anys després, un estiu a la costa de Nàpols, quan començava a descobrir el pes de paraules com *amor* i *justícia*.

«Els peixos no tanquen els ulls és un petit miracle.» *L'Unità*

Els millors llibres per a aquest Sant Jordi

www.bromera.com
edicions
bromera

14

Característica d'un concepte, d'un terme o d'un significat que no tenen arestes ben definides i perfilades, que no estan ben circumscrits

A. INCOMPRESIBLE B. ABSURD C. VAGUE D. ARBITRARI E. IMPROPI

»

DE JOAN OLIVER (PERE QUART)

A
JFM

 Vaig acollir amb els meus ja no prou robustos braços el teu gravidíssim present nadalenc: els dos massissos volums del magne diccionari. Novament vaig quedar literalment esbalaït. Dues vegades esbalaït, aquesta vegada! De seguida vaig llegir el pròleg, perquè els teus pròlegs són sempre lleugers i sovint divertits com si provessin d'invitar-nos a entrar dins les àrdues matèries dels teus llibres nets de temor i de recel. M'ha agradat molt el paràgraf on desoeixes el prudent consell dels qui et recomanen de reclutar un equip de col·laboradors especialitzats en les diverses escoles i els diversos períodes.

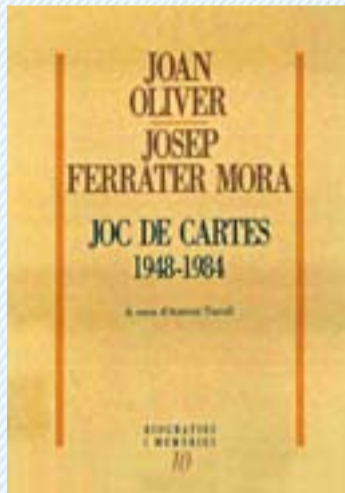
7 de desembre del 1965

 Has de saber que gràcies a aquestes fotudes eleccions parlamentàries he fet política per primera vegada en ma vida. He anat, naturalment, amb els qui havien de perdre. Fa més de seixanta anys que vaig amb els perdedors, com escau a una persona mínimament decent. El meu nom, seguit del meu pseudònim, ha figurat a la candidatura d'una coalició formada a darrera hora, els Nacionalistes d'Esquerra, formada sobretot per gent jove, estudiants, universitaris, escriptors, poetes, cantants. El nostre líder ha estat en Jordi Carbonell. Ha estat un èxit, tot i que el moviment té quatre mesos de vida només; tot i que no teníem diners, hem obtingut 45.000 vots [...]. Ha guanyat en Pujol, banquer i misaïre, però no té prou majoria per governar sol.

Barcelona, 10 d'abril del 1980

36 ANYS DE CORRESPONDÈNCIA

"Jo mateix em tanco els camins, m'encerclo estretament", "les meves idees són negres o tiren a negres", escriu Joan Oliver, *Pere Quart*, a Josep Ferrater Mora. "Les teves cartes, especialment les més pessimistes, m'emplenen de confiança que al món hi ha encara intel·ligència subtil", escriu Josep Ferrater Mora a Joan Oliver. El poeta, habitualment pessimista, i el filòsof, optimista i escèptic, es van cartejar durant 36 anys. Els seus escrits, publicats a *Joc de cartes (1948-1984)*, constitueixen un document que testimonia una amistat autèntica, a prova de dictadura.

Confidències
Joan Oliver, pessimista de mena, feia per carta un munt de confidències a Ferrater Mora. EFE

BAULA

Llibres que fan lectors

Col·lecció
Petits Mons

Col·lecció Cantem

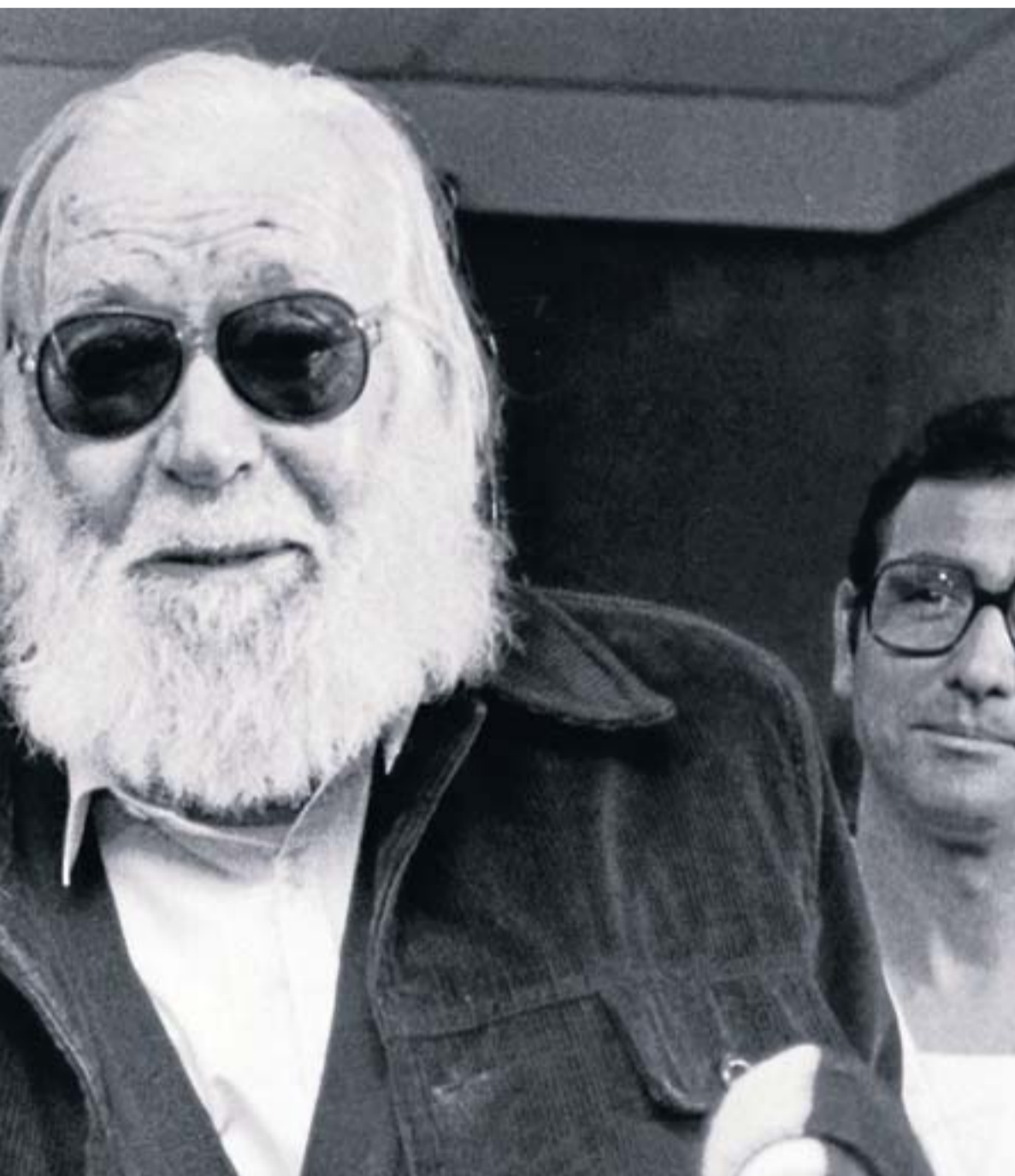
Àlbums

Segons Kant, allò que agrada universalment i sense necessitat de concepte: finalitat sense fi

15

A. ALLÒ QUE APAREIX B. ALLÒ QUE ÉS ÚTIL C. ALLÒ QUE ÉS BELL D. ALLÒ QUE CONVÉ E. ALLÒ QUE ÉS AVANTATJÓS

DE
**JOA-
QUIM
XIRAU**

A
JFM

 "[En relació al *Diccionario de filosofía*.] Vull dir-li abans de tot que m'ha omplert de satisfacció i d'orgull. L'he tingut molts dies a la taula com si em requés de separar-me'n [...] Lamento vivament no estar a prop de vostè i no poder col·laborar com ens proposàvem fer-ho a Barcelona. Espero que les circumstàncies ens permetran de fer-ho un altre dia. Faci-ho tot com si aquest dia hagués de venir. Jo no dubto que vindré. Les coses no es fan en va. I la República espanyola i el magnífic gest de la seva defensa hauran de donar molt de joc al món enter. Hem d'estar preparats per quan el destí ens torni a cridar. No deixi de donar-me notícies detallades de la seva vida i obra. M'interessa molt excepcionalment. Escrigui'm sovint. L'estima i l'abraça".

Mèxic, 17 de juny del 1941

DE
**MARÍA
ZAM-
BRANO**

A
JFM

 "Mi buen amigo Ferrater: hace siglos que quería escribirle; a veces el no escribir a un amigo, lejos de significar olvido y distanciamiento, es lo contrario y hasta el remordimiento de no hacerlo contribuye a mantener vivo el recuerdo. El ansia de hablar cohibe el escribir y los estados de ánimo, claro está, ajenos a la amistad provenientes del amplio y complicado mundo que nos rodea. Leí *Las formas de la vida catalana* y me encantó. Creo que es lo más bello que usted ha publicado. Tiene una armonía y una gracia que lo hará perdurar, creo. Pues cada día creo más en la virtud del número y la medida. Y a veces lo que no se dice hace que una obra sea mejor. ¿Será que la edad me va acercando a las virtudes de lo clásico? No sé, pero ese libro tiene mucho de logro, de serenidad, de perfección, y está muy, muy bien escrito".

L'Havana, 3 de juny del 1945

samaterra

100% cotó 100% català

De les tradicions i la cultura de la nostra terra, en fem samarretes.

www.samaterra.cat

hola@samaterra.cat // 607 28 95 40

16

Relació que uneix un element antecedent i un element conseqüent

A. ABSURD B. PARADOXA C. ENUNCIAT D. CONFIRMACIÓ E. CONDICIONAL

»

✕

DE JAUME VICENS VIVES

A
JFM

“La muralla de l'ambient m'ha fet estar desconeixedor de la vostra obra fins no fa gaire temps. I tant com la muralla, les preocupacions personals per refer una vida enmig de l'ensorrada general del país, mantenir una nombrosa família i crear i orientar un equip de recercadors de la nostra història. Sense penjarolls de cap mena, ha estat una tasca titànica, en la qual he deixat moltes forces, part de la salut, però cap mena d'il·lusió. Jo sóc d'aquells que em vaig quedar -potser

no ho hauria fet si hagués previst la duresa de la lluita - perquè creia que el país tenia remei i que era absolutament necessari que tots poséssim el coll a la tasca de redreçar-lo. No em planyo ni de la decisió ni del fet que les circumstàncies, més que la modèstia de la meua obra, m'hagin posat molt més amunt del que podia preveure en els meus somnis d'historiari professional. De la mateixa manera que d'altres han salvat la continuïtat del país en les lletres i en la ciència, jo he aconseguit que no s'estronqués el doll de la nostra historiografia. Estic content d'aquest petit èxit, que permetrà, juntament amb els dels altres, redreçar el país comptant amb les seves pròpies forces.

“Però per al dia de demà calen molts més concursos, si de veritat volem guanyar la batalla de la nostra cultura, que és la batalla, ininterrompuda, de la nostra personalitat. I crec que en aquesta circumstància us correspon a vós un lloc de primer ordre. Els vostres escrits m'han impressionat fortament, tant *Les formes de vida* com *El llibre del sentit*, i així mateix els articles que he pogut llegir en algunes revistes

americanes. Em planyo de no haver-los llegit abans per tal d'incorporar algun pensament vostre al llibre que ara estic a punt de publicar, sota el títol *Notícia de Catalunya*. (Abans s'anomenava *Nosaltres, els catalans*, però la censura no el va deixar passar). És un llibre empíric, pastat amb suors d'història i d'experiència col·lectiva, i les seves conclusions són menys optimistes que les que es desprenen de la lectura dels vostres treballs. No obstant, per camins tan diversos com els que hem emprat respectivament, arribo a conclusions molt aproximades a les vostres: continuïtat, seny i... relatiu sentit de la mesura col·lectiva. El nostre revolucionarisme infantil, antihistòric, ens ha fet perdre les millors de les nostres ocasions”.

Barcelona, 19 de març del 1954

[‘Notícia de Catalunya’ Vicens Vives va fer saber per carta a Ferrater que preparava també una reflexió sobre el país, ‘Notícia de Catalunya’.](#) ACN

LA CARA HUMANA DELS GRANS JUGADORS

Quinze converses personals amb
els millors jugadors de la lliga

BARÇA. EN EL COR DE LA LLEGENDA

Retrat íntim d'un equip
que està marcant una
època en el futbol mundial,
amb imatges inèdites
i úniques del vestidor

A Angle Editorial
www.angleeditorial.com

VIU UN SANT JORDI PLE D'EMOCIONS

UN CEL DE PLOM *Carme Martí*

La novel·la imprescindible d'aquest Sant Jordi

BARÇA EMOCIONS

Totes les emocions i les millors imatges de la història recent d'un equip de somni.

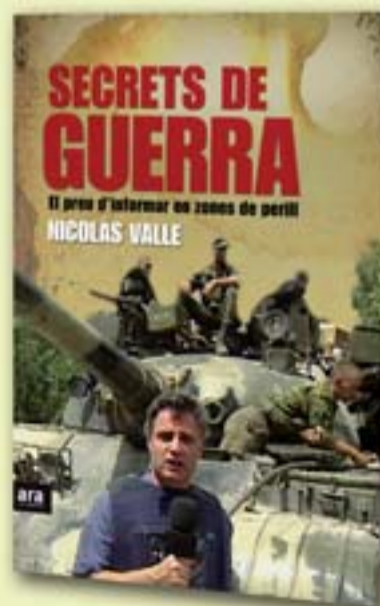
EL MEU AMOR SIKH *Elisabet Pedrosa*

Una història d'amor inoblidable entre una catalana i un indi sikh

LES PETJADES DELS HEROIS *Arcadi Alibés*

De l'èpica de les maratons a la febre per córrer

SECRETS DE GUERRA *Nicolás Valle*

Un viatge al cor de la guerra

SENSE POR *Gisela Pulido*

"Lluita pels seus objectius. Supera tots els seus reptes. Gisela Pulido, la campiona precoç."
Víctor Valdés

17

Col·lecció en un tot d'objectes determinats i distints de la nostra intuïció o del nostre enteniment, objectes que són anomenats 'elements'

A. BLOC B. COL·LECTIU C. CONJUNT D. UNITAT E. APLEC

✦ EL NOVEL·LISTA

Escriptor de maduresa pel plaer de jugar amb les paraules

Ferrater Mora va escriure cinc novel·les i dos llibres de relats en la seva etapa de maduresa, als anys vuitanta i principis dels noranta.

SÍLVIA GRAU

Quan l'any 1981 Josep Ferrater Mora es va jubilar de professor del Bryn Mawr College, va dir en força ocasions que no s'avorria pas: "Ara tindrè més temps per jugar amb les paraules". I és que jugar amb les paraules era una de les seves passions, ja fos fent o revisant el seu famós *Diccionario*, escrivint filosofia, guions de cinema o també novel·les. Ferrater Mora va publicar, al llarg dels anys vuitanta i principis dels noranta, cinc novel·les i dos llibres de relats. Les seves primeres novel·les pertanyen a un Ferrater Mora ambiciós i experimental. Per exemple, en la seva segona no-

vel·la, *Hecho en Corona* (1986), assaja un nou gènere literari: la *docunovel·la* (barreja de novel·la i documental). Hi ha qui opina que les seves primeres novel·les no són del tot reeixides. Per contra, no hi ha dubte que les dues últimes, *Regreso del infierno* (1989) i *La señorita Goldie* (1991), estan ben travades, escrites amb destresa i eficàcia narratives. Tant les esmentades *Hecho en Corona* i *El juego de la verdad*, com també *La señorita Goldie*, es desenvolupen en un país imaginari anomenat Corona, una illa situada a la costa est dels Estats Units.

Van influir en les novel·les de Ferrater escriptors com Eugeni d'Ors i Josep Pla, els contes filosòfics de Voltaire, les reflexions del Marquès de Sade, les alegories de Kafka i les falses utopies d'Orwell.

Durant una visita que Ferrater Mora va fer a Catalunya per donar a conèixer la seva última novel·la, *La señorita Goldie*, va patir un atac de cor que se'l va endur. Va poder experimentar el plaer, però, de tenir aquesta novel·la entre les mans poc abans de morir. ✦

"La bandera és la publicitat viva"

AnnaFlags

- ☞ Banderes
- ☞ Tots els països (mesures homologades)
- ☞ Pancartes
- ☞ Escuts
- ☞ Banderes nàutiques
- ☞ Banderes Corporatives
- ☞ Publicitat
- ☞ Windshock
- ☞ Festes
- ☞ Esdeveniments
- ☞ Autonòmiques

AnnaFlags confecciona la seva Bandera o Pancarta per encàrrec, totalment artesanal.

www.annaflags.com

La seva botiga de les banderes

93 414 12 53

info@annaflags.com

Botiga gestionada per www.viendo365.com

Assenyalar, fixar els límits d'una cosa o el sentit d'un terme

18

A. INDICAR B. IMAGINAR C. TRADUIR D. OBSERVAR E. DEFINIR

DAMIÀ BARDERA

“Ho revisava tot, i més de dues i tres vegades, si calia”

Damià Bardera és llicenciat en filosofia per la Universitat de Girona. Actualment està fent la tesi doctoral sobre l'obra narrativa de Ferrater Mora.

Com qualificaria la literatura de Ferrater?

És, eminentment, una literatura de seny. És continguda, mesurada, irònica, compacta, precisa, elegant i diàfana. La ironia ferrateriana, si bé en certs moments pot desembocar en sarcasme o sornegueria, no és mai agra ni ressentida. És una ironia objectiva, tendra, perspicaç i ponderada, mai visceral, que no mena cap a la burla maliciosa o cap al grotesc característic de la tradició hispànica, sinó cap al que és concret, ben dimensionat, perfectament identificable –mediterrani, si es vol–. Ferrater Mora defuig els efectismes, la grandiloquència, l'expansió lírica, l'amanerament, la deformatat, la retòrica i l'abstracció. Per

contra, busca sempre l'equilibri, la concreció i la claredat, cosa que fa que la seva prosa de vegades sigui una mica freda.

Com a filòsof era molt exigent, i revisava sovint el que feia. També ho feia com a escriptor?

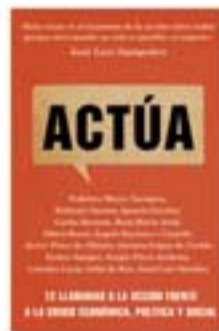
No és que revisés sovint el que feia, sinó que ho revisava sempre. I més de dues i tres vegades, si calia. Fes el que fes (assajos, articles, llibres de filosofia, etc.), sempre revisava els textos. De fet, pel seu epistolari sabem que refeia una vegada i una altra paràgrafs sencers i frases de les seves novel·les. En algunes cartes afirma que és un escriptor lent, molt lent, metòdic i pulcre. I que li costa molt escriure. Llegint aquestes cartes, no sembla que Ferrater Mora fos un escriptor prolífic de cap de les maneres. Però ho va ser.

Quina és la seva novel·la preferida de Ferrater Mora?

Em quedo amb el seu primer llibre de relats: *Voltaire en Nueva York*, publicat l'any 1985, en el qual trobem set relats que ja havien estat publicats anteriorment, més dues narracions inèdites fins al moment. Són relats desencantats, irònics i sorprenents, capaços d'interpel·lar-nos encara avui dia.

COM
PAR
TEIX
UNA
LECTURA

Sant Jordi 2012

Random House Mondadori

www.megustaleer.com

JFM

PENSAMENTS

“Submergit en un medi anglocosmopolita, tinc oportunitat de practicar diverses llengües occidentals. Malauradament, el català n'està exclòs per manca de representants de la raça”

'Joc de cartes', 1951

“La catalanitat de la filosofia de l'Ors resideix en la tenaç fidelitat a aquestes dues virtuts: el seny i l'harmonia”

'El llibre del sentit', 1955

“Els sentits que ha tingut el terme 'filosofia' van assolir només la seva maduresa a Grècia”

'Diccionario de filosofía', 1941

Creuers Platges Carib Europa Illes Mediterrani Grans viatges Esquí Ponts Vols Hotels Trens

AQUESTA PRIMAVERA, NO HO DUBTIS
CREUERITZA'T
 I NO DEIXIS PASSAR AQUESTES OFERTES IRREPETIBLES

des de 699€

des de 525€

des de 143€

Fins a un **10%** de descompte + Millor Preu Garantit + Fins al 30 d'Abril

Royal Caribbean

MEDITERRANI CLÀSSIC
 8 dies a bord de l'Adventure of the Seas
 Sortides: 28 d'abril, 5, 12, 19 i 26 de maig i 2 i 9 de juny. Des de Màlaga, València, Roma, Florència, Còrsega i desembarcament a Màlaga

Nens Gratis a bord des de **143€**

Pullmantur

BRISES DEL MEDITERRANI
 8 dies a bord del Sovereign
 Sortides: 21 i 28 d'abril, 5, 12, 19 i 26 de maig i 2 i 6 de juny. Des de Barcelona, Tunis, Nàpols, Roma, Florència, Niça i desembarcament a Barcelona

Nens Gratis + Tot inclòs a bord des de **299€**

Royal Caribbean

ESCAPADA RIVIERA ITALIANA
 8 dies a bord del Liberty of the Seas
 Sortides: 3, 8, 13, 18, 23 i 28 de maig.
 Des de Barcelona, Canes, Florència, Roma, i desembarcament a Barcelona

Nens Gratis a bord des de **238€**

Pullmantur

RONDÓ VENECIÀ II
 8 dies a bord del Zenith
 Sortides: 16 d'abril i 7 i 28 de maig.
 Des de Ravenna, Venècia, Dubrovnik, Corfú, Katakolo, Santori, Mikonos, Grècia i Atenes

Vols inclosos. Tot inclòs a bord des de **599€**

Costa

BALEARS, MALTA, ITÀLIA
 8 dies a bord del Costa Mágica
 Sortides: 22 i 29 de maig i 5 i 12 de juny.
 Des de Barcelona, Palma, Malta, Catània, Nàpols, Savona i desembarcament a Barcelona.

Nens Gratis + Tot inclòs a bord des de **499€**

MSC

ITÀLIA, TUNÍSIA I MALTA
 8 dies a bord de l'MSC Splendida
 Sortides: 22 i 29 d'abril, 6, 13, 20 i 27 de maig i 3 i 10 de juny. Des de Barcelona, Tunis, Malta, Sicília, Roma, Génova i desembarcament a Barcelona.

Nens Gratis a bord des de **490€**

NORWEGIAN

MEDITERRANI OCCIDENTAL
 8 dies a bord de l'NCL Epic
 Sortides: 29 d'abril, 6, 13, 20 i 27 de maig i 3 i 10 de juny. Des de Barcelona visitant Nàpols, Roma, Florència, Canes, Marsella i Barcelona.

des de **410€**

ibero

MOMENTS MEDITERRANIS
 8 dies a bord del Grand Holiday
 Sortides: 22 d'abril, 13, 20 i 27 de maig i 3 i 10 de juny. Des de Barcelona visitant Marsella, Porto Torres, Nàpols, Roma, Florència, Villefranche...

Nens Gratis a bord des de **225€**

Preus per persona en cabina doble. Taxes d'embarcament i càrrecs per servei i administració no inclosos en els preus. Fins a un 10% de descompte (no aplicat en els preus) reservant abans del 30 d'abril de 2012. Consulta les condicions de les companyies navilieres. Places limitades. Preus subjectes a revisió d'acord amb el RDL 1/2007. Agència de viatges en línia BAL 471.

Reserva el teu creuer a logitravel.com

19

Doctrina que afirma que les expressions ètiques no parlen de fets sinó que manifesten sentiments

A. SENSUALISME B. MORALISME C. INTUÏCIONISME D. EMOTIVISME E. DESCRIPTIVISME

✕ EL CINEASTA

»

Cinema sense filosofia?

1

2

3

ESTEVE RIAMBAU

“En cine va ser de tot: guionista, director, muntador... Fins i tot actor”

”

Quines facetes específiques tenia el Ferrater Mora cineasta amateur?

Feia de director, guionista, fotògraf i muntador. Tots els guions de les seves pel·lícules són seus. Pel que fa al vessant tècnic, estava especialment interessat en el so, l'enquadrament i la posada en escena.

Va fer d'actor?

Al film *A hero of our time*, del 1969. Hi apareix en un petit paper com a venedor de diaris.

Quins eren els seus referents en el cinema?

Luis Buñuel, Jean Luc-Godard i Néstor Almendros –amb aquest últim hi tenia una relació d'amistat–. Val la pena esmentar també Javier Aguirre i la seva proposta d'anticine, malgrat que Ferrater Mora considerava que el cinema experimental *per se* no portava enlloc.

La Filmoteca ha recuperat algunes de les filmacions de Ferrater Mora que estaven molt deteriorades.

Sí, a causa del mal estat de *The shape of things to come* i *Carmina Varia*, la Filmoteca s'ha encarregat de fer-ne una preservació digital en HD i una correcció de color. D'aquesta manera, hem garantit la conservació d'aquests dos films.

Està previst que la Filmoteca faci alguna activitat en el centenari del naixement de Ferrater Mora?

Sí, de ben segur que a la tardor farem alguna projecció en el marc del centenari de la mort d'aquest filòsof amant del cine. ✕

Esteve Riambau és director de la Filmoteca de Catalunya

En una època en què no era habitual que els intel·lectuals s'interessessin pel cinema, Josep Ferrater Mora s'hi va abocar de ple.

SÍLVIA GRAU

“El cinema ha estat per a mi, des de la meva adolescència, o una mica menys, un art enormement atractiu. [...] No vaig néixer, com Rafael Alberti escriu en un poema, «amb el cinema», però sí pels voltants. Dos dels meus primers assajos versen sobre el cine, i en un d'ells tracto «l'essència del cinema». La vida, com diuen els tangos, em va portar per camins filosòfics i professorals, cosa que de cap manera deploro, però el cinema m'ha continuat interessant sempre. Fins i tot com un espectador, no el vaig considerar mai com un mer entreteniment –tampoc com un fi últim i suprem, o una panacea–. Durant força temps molts intel·lectuals han menyspre-

at el cinema amb la mateixa intensitat amb què bastants l'idolatre. Sense explícitament proposar-s'ho, he evitat aquests extrems”, escrivia Josep Ferrater Mora l'any 1974 al llibre *Cine sin filosofias*.

Ferrater Mora va tenir un gran interès pel cinema quan no era gens habitual que els intel·lectuals s'hi interessessin. Va exercir una intensa i apassionada activitat cinematogràfica, sobretot durant la dècada dels anys 70. A més, va voler fer cinema sense filosofia, cine pel mateix interès de fer cine, i experimentant les possibilitats del llenguatge (literari i filmic), perquè encara que volia fer cine sense filosofia, sempre que feia cine també el feia amb idees. Va arribar a produir cap a una trentena de pel·lícules, algunes de molt pocs minuts de durada i alguna de més d'una hora. N'hi ha dues que van guanyar premis al Rochester International Amateur Film Festival de Nova York, el que actualment s'anomena The Rochester International Film Festival. Són *Everydayness*, de l'any 1973, i *The Suite of the Night. A film poem*, del 1974.

Ferrater Mora va fer pel·lícules de diverses menes, algunes amb pretensions cinematogràfiques, d'altres com a exercicis temàtics (sobre la neu, la terra, les flors o els animals), amb intenció reivindicativa (en defensa dels animals) o com a records ocasionals

Tècnica i art
Ferrater Mora s'interessava tant per la tècnica cinematogràfica com pels aspectes artístics.

1. Darrere d'una càmera, l'escena habitual de Ferrater dels 70.
2. Fotograma de *The shape of things to come*, de Ferrater Mora.
3. Fotograma de *Carmina Varia*.

CÀTEDRA JFM /
FILMOTECA DE
CATALUNYA.

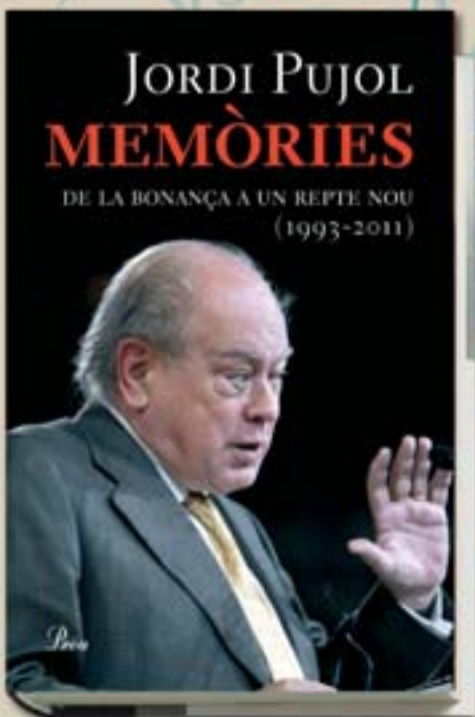
(casaments, aniversaris, festes de Nadal, manifestacions cíviques). Alguns films seus són vídeos domèstics i també allò que Ferrater anomenava “miniatures”, peces molt curtes, sovint de caràcter satíric, amb comentaris del mateix autor (com ara *La vida cotidiana*, *De vuelta al pelotón de ejecución* i *La llamada*).

Hi ha dues pel·lícules que Ferrater no va fer mai, tot i tenir-ne el guió a punt i perfectament titulades: *Una passió inútil* i *Una pel·lícula de mil milions de dòlars*. Els dos guions dels films no realitzats es van incorporar com a contes en el seu llibre *Siete relatos capitales*.

“Ferrater valorava especialment els seus guions. És per això que en va publicar alguns, que adquireixen un valor autònom més enllà de la pel·lícula; la major part de guions tenen un caràcter literari i una estructura circular, no lineal ni expansiva”, explica Mariona Bruzzo, cap del Centre de Conservació i Restauració de la Filmoteca de Catalunya. Bona part de les pel·lícules de Ferrater Mora són avui a la Filmoteca de Catalunya. ✕

Aquest Sant Jordi l'encertaràs!

JFM

PENSAMENTS

“La vida és un sospir. Seria una estupidesa, fins i tot un pecat, malbaratar-la i deixar que s'escolés entre els dits com si fos aigua”

Priscilla Cohn, la seva dona, recorda que ho deia sovint

“El català té, en general, la moral del treball. Concretament la de l'artesà. El català té un fons d'artesà. Jo he nascut al carrer Princesa, en un barri de treball. El fet imprimeix caràcter”

Frase recollida per Josep Pla a l'“homenot” sobre JFM, 1963

“Si es poguessin conjuminar sempre el cor gran amb el cap clar, potser el món aniria més bé”

Carta de JFM al metge gironí Pompeu Pasqual, 1959

ROGER MAS I LA COBLA SANT JORDI CIUTAT DE BARCELONA.

1. Introitus lacetanorum / 2. El rei dels núvols / 3. L'home i l'elefant / 4. Emboscat / 5. Caminant / 6. Michela / 7. El

testament

/ 8. Si el gués baralant com la

El dolor de

11. El vals de

12. Muixeranga / 13. Amore che vieni, amore che vai / 14. Negra sombra / 15.

L'aigle noir / 16. Haika mutil / 17. La

bien pagá / 18. Oda a Francesc Pujols.

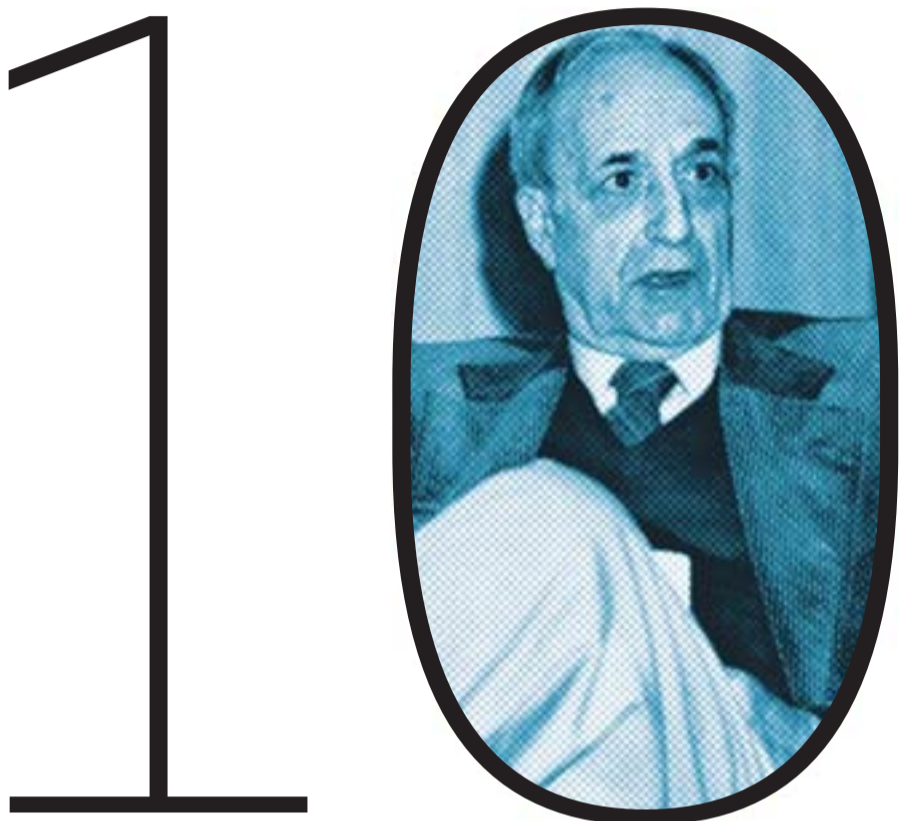

20

Posició optimista sobre el poder de la raó i sobre la possibilitat de reorganitzar la societat amb principis racionals, així com de conèixer i dominar la naturalesa

A. IL·LUSIÓ B. IL·LUMINACIÓ C. IMAGINACIÓ D. UTILITARISME E. IL·LUSTRACIÓ

✕ OPINIONS

experts ens parlen de Ferrater Mora

10 experts valoren la dimensió de l'obra de Ferrater Mora i l'empremta que ha deixat a Catalunya, a Espanya i al món. Fan una tria de les seves millors obres i ens acosten al polifacètic i genial personatge a través d'anècdotes, la major part de les quals les van viure personalment amb el pensador.

PREGUNTES: PER QUÈ JFM ÉS IMPORTANT? // QUINA EMPREMTA HA DEIXAT? // QUINA ÉS LA SEVA OBRA PREFERIDA DE JFM? // QUINA ANÈCDOTA PERSONAL RECORDA?

Un punt de trobada entre editorials,
il·lustradors, escriptors, artesans i talleristes.

Espectacles i contes
per a totes les edats.

Consulta la programació a WWW.FIRADELCONTE.CAT

27 maig 2012
**3ª FIRA DEL
CONTE**
de Medinyà

Patrocini:

Procés de raonament que va d'allò que és particular (o més específic) a allò que és universal (o més general)

21

A. REDUCCIÓ B. DEDUCCIÓ C. INDUCCIÓ D. SIL·LOGISME E. PREDICCIÓ

XAVIER ANTICH

DOCTOR EN FILOSOFIA I PROFESSOR D'ESTÈTICA A LA UdG, ON DIRIGEIX EL MÀSTER EN COMUNICACIÓ I CRÍTICA D'ART. HA ESTAT DIRECTOR DEL PROGRAMA D'ESTUDIS INDEPENDENTS DEL MACBA. DES DEL NOVEMBRE PASSAT ÉS PRESIDENT DEL PATRONAT DE LA FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES.

Per què és important?

En primer lloc, perquè enllaça amb el brillant desenvolupament de la filosofia a Catalunya abans de la Guerra Civil, que l'exili i la depuració interna van estroncar de manera tràgica. En segon lloc, per la seva curiositat inexhaurible, que el va portar a conrear, sense limitacions ni escolasticismes, bona part de les grans qüestions filosòfiques del segle passat, en profunda sintonia amb els grans corrents de la filosofia internacional, des de la fenomenologia fins a la filosofia del llenguatge, sempre amb un segell personal inconfusible i una envejable voluntat comunicativa.

Obra preferida

És difícil triar-ne només una: assenyalaré quatre publicacions seves que em semblen emblemàtiques de la seva manera d'entendre el pensament filosòfic. En primer lloc, el gegantí *Diccionari de filosofia*, una obra sense comparació en el panorama internacional, i una introducció única per endinsar-se en les qüestions filosòfiques més rellevants de la mà de la història de la filosofia. En segon lloc, *Les formes de la vida catalana*, potser el millor assaig, entre d'altres mèrits, sobre el paper i l'abast de la ironia catalana. En tercer lloc, *Ètica aplicada. Del abort a la violència*, escrit amb Priscilla Cohn, i que, en un país on la temptació de la moralina i l'homilia tenyeix sempre qualsevol discussió ètica, constitueix, encara avui, un exercici de racionalització dels grans

debats ètics de la nostra època sense comparació en la filosofia del nostre país. I, finalment, l'entranyable *Joc de cartes 1948-1984*, el volum amb la correspondència que Ferrater va mantenir amb Joan Oliver, *Pere Quart*, durant gairebé quatre dècades, un dels grans epistolaris de l'exili i, a més, un monument de lucidesa que, avui, caldria rellegir.

Una anècdota

No el vaig conèixer personalment. A la Universitat de Barcelona, on jo vaig estudiar filosofia, durant la primera meitat dels anys vuitanta la seva presència, com la d'aquells altres filòsofs catalans que s'havien exiliat, era encara, suposo, una nosa més aviat molesta per a molts dels que n'haurien d'haver parlat i que, com en tantes altres coses, preferien el silenci.✘

A la universitat

Tant Josep Ferrater Mora com Xavier Antich van estudiar a la Universitat de Barcelona.

FRANCESC MELCIÓN

“La seva curiositat inexhaurible el va portar a conrear les grans qüestions filosòfiques del segle XX”

SANT JORDI, LA PRINCESA I EL DRAC
QUADERN DE JOCS I ENTRETENIMENTS

EL LABERINT

PREN PART EN LA LLEGENDA DE SANT JORDI!

UNEIX ELS PUNTS, PASSA EL LABERINT, ORDENA VINYETES, DESXIFRA MISSATGES, DISFRESSAT... I MÉS COSES

Publicacions de l'Abadia de Montserrat www.pamsa.cat 93 245 03 03

22

Ciència que s'ocupa de les significacions de les paraules

A. GRAMÀTICA B. LINGÜÍSTICA C. SEMÀNTICA D. ORTOGRAFIA E. ANALÍTICA

»

»

NORBERT
BILBENY

CATEDRÀTIC D'ÈTICA, DEGÀ DE LA FACULTAT DE FILOSOFIA I DIRECTOR DEL MÀSTER DE CIUTADANIA I DRETS HUMANS DE LA UB

Per què és important?

L'aportació de Ferrater Mora és sobretot filosòfica. I dins de la filosofia, didàctica. És el gran professor que no vam tenir a Catalunya. Els estudis de filosofia a la nostra universitat haurien anat d'una altra manera si n'hagués estat professor. Coneixia bé els temes i sabia exposar-los. Però amb talent i creativitat. Si hi ha professors "exploradors" del saber dels altres, i professors que "exploren" per ells mateixos el saber, en Ferrater recollia les dues facetes. Espremia el saber aliè mentre destil·lava el propi. No sols es limita a

estudiar i exposar, que ja és prou, sinó a analitzar el que exposa i a donar-ne el seu parer. Això ho fa de vegades directament, en els seus assaigs i llibres de compilació, però generalment ho fa per via tàcita, pel mateix ordre de la seva anàlisi i exposició. En altres paraules, recull i ordena el pensament, dóna orientacions. No ho va fer el seu mestre Xirau, que era més assagista, però sí Crexells, per bé que va morir tan jove que no va poder mostrar-ho del tot. L'empremta que ha deixat Ferrater és la del filòsof coneixedor de la història del pensament, rigorós en el llenguatge i l'anàlisi filosòfica, i implicat ell mateix en les grans preocupacions del pensament contemporani. Té pensament propi. A mi m'interessa el seu integracionisme, però no el va desenvolupar prou. Potser no li va interessar. En el seu temps els grans temes de fons eren –i en certa manera encara ho són–: llenguatge, món, acció. S'hi posà, i ens ajudà a capir-los.

Obra preferida

Són dues: el *Diccionario de filosofía*, injustament no traduït a la llengua

“És el gran professor que no vam tenir a Catalunya”

anglesa, i l'exquisit *Les formes de la vida catalana*. Però cada obra seva és bona. És clara, rigorosa, sempre actual, i de molta talla. Josep Ferrater Mora té fusta de mestre, sense semblar mai alliçonador ni pedant. Cal, doncs, llegir Ferrater. Hi ha articles del seu diccionari que, si més no per la forma, són peces d'antologia per a qui vulgui escriure sobre filosofia.

Una anècdota

Valoro que respongués les meves cartes, quan en la meva joventut li vaig demanar si em podia ajudar per ser professor als Estats Units. També recorde la seva proximitat en el tracte personal: sempre tan educat, i a la vegada amb aquella mirada i aquell posat franc i cordial. Em sentia bé parlant amb ell. A més, semblava que coneixia la meua feina i em va felicitar i animar. Disculpin la immodèstia, però això és impagable. També em fa gràcia recordar que si era la seva dona, Priscilla Cohn, Ferrater semblava gelós d'ella. És encantador, no?*

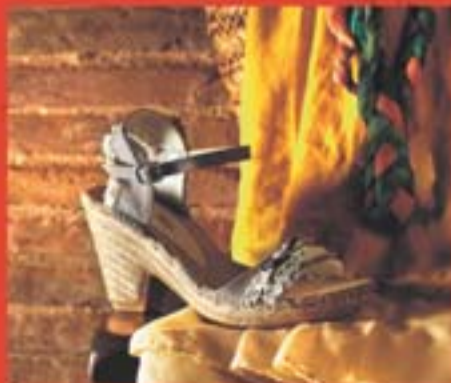
Sant Jordi,
LAROUSSE i VOX

Toni Pons

Caràcter mediterrani

LES NOSTRES ESPARDENYES

www.tonipons.cat

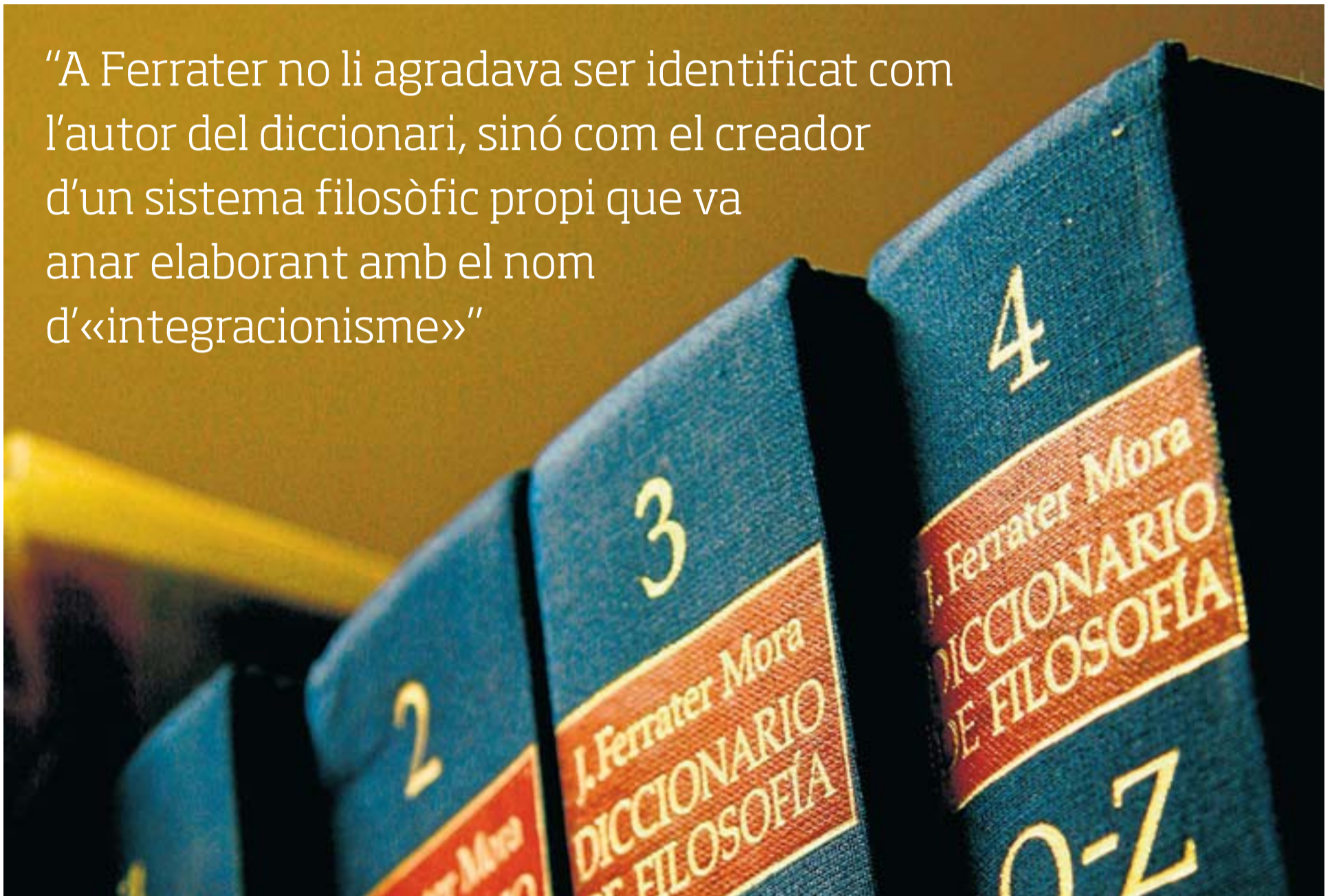
AJACCIO AMSTERDAM ATHENS AUCKLAND BARCELONA BEIRUT BELFAST BERLIN BIARRITZ BRUXELLES CANNES COPENHAGEN DUBLIN EDINBURG FIRENZE GENEVE JERUSALEM JOHANNESBURG LISBOA LONDON LUXEMBOURG MADRID MILANO MONACO MONTREAL NEW YORK OSLO PARIS ROMA SANTIAGO DE CHILE SIDNEY SINGAPORE TOKYO

23

Allò que permet explicar per què s'ha produït un efecte determinat

A. PRINCIPI B. RAÓ C. ARGUMENT D. CAUSA E. HIPÒTESI

“A Ferrater no li agradava ser identificat com l'autor del diccionari, sinó com el creador d'un sistema filosòfic propi que va anar elaborant amb el nom d'«integracionisme»”

CATEDRA FERRATER MORA

VICTÒRIA CAMPS

CATEDRÀTICA DE FILOSOFIA MORAL I POLÍTICA DE LA UAB. PRESIDENTA DE LA FUNDACIÓ VÍCTOR GRÍFOLS I LUCAS I DEL COMITÈ DE BIOÈTICA D'ESPANYA.

Per què és important?

Ferrater Mora va ser un filòsof polifacètic i amb una cultura extraordinària. Va ser sobretot un filòsof, però també va escriure ficció i va fer alguna pel·lícula. Va contribuir a divulgar el pensament espanyol als Estats Units. Malgrat haver fet tota la carrera acadèmica fora de l'Estat, va tenir especial cura a mantenir vincles forts amb Catalunya i Espanya, no perdent el contacte ni la curiositat per la gent d'aquí. Ho llegia tot i s'interessava pel que es feia aquí. L'obra més divulgada i coneguda de Ferrater

Mora és el *Diccionario de filosofía*, que va començar com una edició petita, d'un sol volum, i va acabar sent una obra immensa de quatre volums. És sens dubte el diccionari filosòfic més complet, important i conegut en llengua espanyola. A Ferrater, però, no li agradava ser identificat com l'autor del diccionari, sinó com el creador d'un sistema filosòfic propi que va anar elaborant amb el nom d'*integracionisme*. Amb aquest títol es proposava superar les grans oposicions conceptuals (subjecte/objecte, matèria/raó, absolut/relatiu) i fer una filosofia que integrés els extrems i mostrés la continuïtat que hi ha entre ells. Tant el diccionari com l'esforç per construir una filosofia pròpia el situen entre els grans pensadors en llengua castellana i catalana del segle XX. És una llàstima que no tinguem encara una edició de les seves *Obres completes*.

Obra preferida

De la materia a la razón és el llibre que culmina la filosofia integracionista i, des del meu punt de vista, el més in-

“És una llàstima que no tinguem encara una edició de les seves obres completes”

teressant de Ferrater Mora. Interessant com a síntesi del seu pensament i com a proposta d'una manera de fer filosofia que vol superar les escoles, els *ismes* i les separacions excoents, tot mostrant la continuïtat que va des de la matèria a la raó, des de la física a l'ètica.

Una anècdota

Una vegada li vaig preguntar com s'ho havia fet per elaborar una obra tan enciclopèdica com el *Diccionari de filosofia* i quina mena d'equip havia necessitat per escriure-la. Em va contestar: “Ho he fet tot jo sol. És molt més ràpid”.✘

Universitat de Lleida

Màsters

ÀMBIT DE SALUT

Biotecnologia en Ciències de la Salut
Ciències de la Infermeria
Educació per a la Salut

ÀMBIT DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA AGRÀRIA I ALIMENTÀRIA

Enginyeria Agronòmica
Gestió de Sòls i Aigües*
Gestió i Innovació en la Indústria Alimentària
Millora Genètica Vegetal
Protecció Integrada de Cultius*
Recerca en Sistemes de Producció Agroalimentària
Sanitat i Producció Porcina

ÀMBIT DE GESTIÓ MULTIFUNCIONAL DE SUPERFÍCIES FORESTALS

Enginyeria de Forests
Erasmus Mundus European Forestry
Planificació Integrada per al Desenvolupament Rural i la Gestió Ambiental
Recerca en Sistemes i Productes Forestals

ÀMBIT D'ENGINYERIA I TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

Ciències Aplicades a l'Enginyeria
Enginyeria Industrial
Enginyeria Informàtica

ÀMBIT D'EDUCACIÓ, SOCIETAT I QUALITAT DE VIDA

Educació Inclusiva*
Formació del Professorat de Secundària i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes
Migracions i Mediació Social*
Recerca Educativa
Psicopedagogia
Tecnologia Educativa: e-Learning i Gestió del Coneixement*

ÀMBIT DE TERRITORI, PATRIMONI I CULTURA

Agents d'Igualtat d'Oportunitats per a les Dones: Àmbit Rural
Desenvolupament i Cooperació Internacional
Ensenyament d'Espanyol/Català per a Immigrants
Llengües Aplicades
Patrimoni Cultural i Desenvolupament Local

ÀMBIT D'ACTIVITAT FÍSICA I ESPORT

Director Esportiu
Dret Esportiu
Esport Sostenible i Benestar
Gestió Esportiva

ÀMBIT DE CONSTRUCCIÓ EUROPEA: ASPECTES JURÍDICS I ECONÒMICS

Comptabilitat, Auditoria i Control de Gestió
Sistema de Justícia Penal*

* Interuniversitari

MÀSTERS INTERUNIVERSITARIS COORDINATS PER UNA ALTRA UNIVERSITAT

Ciències Socials del Desenvolupament: Cultures i Desenvolupament a l'Àfrica
Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania
Joventut i Societat
Neurociències
Recerca en Personalitat i Comportament

NOUS MÀSTERS 2012-2013 (pendents d'aprovació definitiva)

Advocacia
Ciències Jurídiques i Funció Pública
Erasmus Mundus en Gestió Forestal i de Recursos Naturals al Mediterrani (MEDFOR)
Incendis Forestals. Ciència i Gestió Integral*
Recerca Biotecnològica, Agroalimentària i Forestal⁽¹⁾
Recerca en Salut⁽²⁾

(1) Substitueix els màsters universitaris en Recerca en Sistemes i Productes Forestals i en Recerca en Sistemes de Producció Agroalimentària.
(2) Substitueix el màster universitari en Ciències de la Infermeria

Graus

ARTS I HUMANITATS

Comunicació i Periodisme Audiovisuals
Estudis Anglesos
Estudis Catalans i Occitans
Estudis Hispànics: Llengua i Literatura
Geografia i Ordenació del Territori
Història
Història de l'Art

CIÈNCIES

Biotecnologia
Ciència i Tecnologia d'Aliments

CIÈNCIES DE LA SALUT

Ciència i Salut Animal
Ciències Biomèdiques
Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport
Fisioteràpia
Infermeria
Medicina
Nutrició Humana i Dietètica
Psicologia

CIÈNCIES SOCIALS I JURÍDICS

Administració i Direcció d'Empreses
Dret
Educació Infantil
Educació Primària
Educació Social
Relacions Laborals i Recursos Humans
Treball Social
Turisme

ENGINYERIA I ARQUITECTURA

Enginyeria Agrària i Alimentària
Enginyeria de l'Edificació*
Enginyeria en Electrònica Industrial i Automàtica
Enginyeria Forestal
Enginyeria Informàtica
Enginyeria Mecànica

* Denominació pendent de modificació

www.udl.cat pdi@seu.udl.cat Tel. 902 507 205 universitatdelleida

24

Procés pel qual una cosa superior en produeix una d'inferior per superabundància, sense que el primer perdi res en el procés

A. DIFUSIÓ B. TRANSMISSIÓ C. EMANACIÓ D. CAPTACIÓ E. EXCRESCÈNCIA

»

»

SALVADOR GINER

PRESIDENT DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. ÉS AUTOR DEL LLIBRE, AMB ESPERANZA GUIÓSÁN, 'JOSÉ FERRATER MORA: EL HOMBRE Y SU OBRA'.

Per què és important?

Josep Ferrater Mora és el filòsof català més important des de Ramon Llull. Si ens mirem, però, la seva obra des de la perspectiva general de la filosofia contemporània, és el filòsof que més s'ha esforçat per desenvolupar una filosofia capaç d'integrar els diversos grans corrents del món d'avui. Elaborar d'una manera convincent una síntesi entre la filosofia analítica (predominantment anglosaxona) i la que s'anomena *filosofia continental* ha estat una tasca difícilíssima que només es podia fer amb la seva absolutament extraordinària erudició i el coneixement que tenia de les tradicions.

La seva empremta al món hispànic ha estat difusa. Hi ha un ús inconscient però massiu del seu diccionari, evidentment. No conec, però, cap grup o escola ferrateriana, tot i que em consta que alguns joves filòsofs catalans estudien i coneixen la seva obra. En el món anglosaxó, va ser generalment ignorada: per exemple, un llibre important, *L'home a la cruïlla* –ell sempre deia el títol en català–, que és una comparació força convincent entre la crisi cultural i creencial del món clàssic i la crisi del nostre temps, va passar desapercebut, tot i ser publicat en anglès. El seu esforç per fer de pont entre la filosofia analítica i la continental no va ser entès allà. Els intents de traduir el seu diccionari a l'anglès, malgrat les recomanacions d'alguns filòsofs destacadíssims del món, no van donar cap fruit.

Obra preferida

El ser y la muerte. Perfectament conscient de la crisi, per no dir desaparició, de la metafísica del panorama filosòfic, Ferrater va fer un esforç per reconstruir-la, o si més no per reconstruir una ontologia, a partir d'una meditació sobre la cessació de l'ésser, que és la mort. L'estudi manté totes les característiques de la filosofia ferrateriana –una consciència de diverses tradicions, inclosa la més existencialista, tot i que ell no ho era–, ja que sempre s'esforçava per copsar el que filòsofs d'altres tendències podien haver dit. Ferrater potser discreparia un xic de mi aquí, ja que, com ell mateix deia, el seu tractat cabdal sobre la natura del món –sobre els diversos nivells de la realitat en una anàlisi evolucionista o, en paraules seves,

“Ferrater Mora és el filòsof català més important des de Ramon Llull”

emergentista – és *De la materia a la razón* més que no pas a *El ser y la muerte*. El seu emergentisme és interessant, però com a tal és una idea no gens nova: algunes filosofies atribueixen als diversos nivells de la realitat propietats que provenen del nivell inferior, però que no són reduïbles a ell. Des d'un altre angle, tinc una altra obra preferida: *Les formes de la vida catalana*. És un dels tres grans assajos sobre Catalunya del segle XX –juntament amb *Nosaltres, els valencians* de Joan Fuster, i *Notícia de Catalunya* de Jaume Vicens Vives – i em sembla fonamental per entendre el país, tot i que és un treball volgudament idealista, despullat conscientment de concrecions i excepcions que no permetrien que se sostingués l'argument principal, que és definir allò que ens fa ser el que som com a poble. És un estudi corprendor sobre mentalitat i actituds –més enllà de la llengua– d'allò que fa la nostra pàtria.

Una anècdota

Ferrater va ser part de la vida de la meua família i de la meua vida. Em va veure néixer i jo el vaig acompanyar en la seva mort, al costat de la seva germana Mercè. He conviscut amb ell, amic de l'ànima del meu pare, a casa seva a Villanova, a Pennsilvània, a casa meua al carrer Provença i en molts altres llocs. La conseqüència paradoxal és que en tinc massa, d'anècdotes, i no sabria quina triar. He publicat una obra col·lectiva sobre la seva filosofia i he col·laborat en una altra, en anglès. Tanmateix, en alguna ocasió he fet una descripció personal –com en el cas d'una estranya conferència pública que em va demanar molt amablement no fa gaire la Societat Catalana de Filosofia–, i recordo que tothom s'ho va passar d'allò més bé. Espero que des del lloc del cosmos on es trobi el seu esperit ell també somrigués escoltant el que hi deia el seu amic. Si pogués, li enviaria un gotet de Malvasia Robert, d'Aromes de Montserrat o del seu licor preferit –que em va fer dur-li a Amèrica!–, l'Estomacal Bonet. ✖

Ramon Llull, escriptor i filòsof, continua sent avui un referent. ARA

**ÚLTIMS
DIES!**

**SI HO RESERVES de l'1 al 30 d'ABRIL
PER A SORTIDES DE L'1 DE MAIG AL 31 D'OCTUBRE DE 2012**

Fins a un -20% + 10 MESOS sense interessos*
Pagament en

RESERVA LA TEVA PLAÇA per només 100€⁽¹⁾

902 400 454
www.viajeselcorteingles.es

VIAJES
El Corte Inglés

Descuente vàlid per a sortides de l'1 de maig al 31 d'octubre de 2012. Descuente no aplicable a taxes i viats, ni acumulable a d'altres descomptes ni promocions. Consulta'n les condicions. Places limitades. Despeses de gestió no incloues. (*) Interessos subvencionats per Viajes El Corte Ingles, SA. Francament subjecte a l'aprovació de Financiera El Corte Ingles EFC, SA. Despeses de gestió 9  . T lcul mínim de 30  . Exemplos d'import per finanjar: Import 300 euros, aproximant a 10 mesos sense interessos TIN 0%, TAE 6,66%, despeses de gestió 9  , import total aproxat 300  , import total aproxat 1.000  , import total aproxat 1.000  . (1) Reserva per només 100   per persona que es descomptarà 25 dies abans de la data de sortida. CODA SA, HERMOSILLA, 112 - MADRID.

25

Potència intel·lectual completa, que s'organitza en diversos graus

A. PERCEPCIÓ B. ENTENIMENT C. INTUÏCIÓ D. JUDICI E. IMAGINACIÓ

CARLOS NIETO

PROFESSOR DE FILOSOFIA DE LA UNIVERSITAT DE CANTÀBRIA. ENTRE ELS SEUS MÚLTIPLES TREBALLS SOBRE EL PENSAMENT CONTEMPORANI DESTACA 'LA CONCIÈNCIA LINGÜÍSTICA DE LA FILOSOFIA'. ÉS ESPECIALISTA EN FERRATER MORA, SOBRE EL QUAL HA PUBLICAT UNA DOTZENA D'ASSAJOS.

Per què és important?

La importància de Ferrater Mora consisteix en l'amplitud i la profunditat de la seva producció intel·lectual. La varietat dels seus interessos el van convertir, en paraules del seu amic, el crític Juan Marichal, en l'espanyol amb més lectures de tot el segle XX, la qual cosa arriba a la seva dimensió més completa en el monumental *Diccionario de la filosofía*, una obra que encara continua sent la millor enciclopèdia filosòfica escrita per un sol autor

en qualsevol de les llengües conegudes. Sense descuidar el desig d'explorar, en els darrers anys de la seva vida, una antiga vocació literària, la importància de Ferrater se centra en l'àmbit filosòfic. El seu nom completa l'escollit grup de filòsofs espanyols del segle XX, l'obra dels quals ha estat influent i ha traspassat les nostres fronteres, com Unamuno, Ortega y Gasset, Zubiri i Zambrano, amb la qual va compartir amistat i exili, aquest exili republicà que Ferrater va saber convertir en una oportunitat per internacionalitzar la seva perspectiva filosòfica. Ferrater Mora ens ha llegat un estil de pensar solidari amb la riquesa de la realitat, la qual cosa requereix una actitud capaç de comprendre i fer dialogar autors i tradicions diferents, integrant posicions i conceptes oposats perquè funcionin de manera complementària –de manera conjuntiva i no disjuntiva–, una fórmula que avui dia seria saludada com un tribut a la complexitat del que és real. I al mateix temps, de manera inseparable, una escriptura diàfana, que flueix amb mestria analítica subtil i transparent.

"El 'Diccionario de filosofía' continua sent la millor enciclopèdia filosòfica escrita per un sol autor"

Obra preferida

L'escolliria de la tetralogia formada per *El ser y la muerte*, *El ser y el sentido*, *De la materia a la razón* i *Fundamentos de filosofía*. Aquests llibres formen el nucli filosòfic més genuí de l'autor, l'elaboració del qual està presidida pel propòsit de fer una obra original, o, com es deia encara no fa gaires anys, pel desig de crear un sistema filosòfic propi, estenent-se per totes les disciplines, però descansant en una filosofia fonamental o ontologia. D'aquestes obres la més atractiva em continua semblant *El ser y el sentido*, escrita en una prosa filosòfica brillant, que Ferrater abandonaria per reemplaçar-la per una altra de més austera. Però com que cal optar per una, la més completa és *De la materia a la razón*, ja que, sense abandonar el marc teòric de l'obra anterior, completa el seu discurs filosòfic amb un repertori format per noves categories ontològiques. D'altra banda, és una obra més explícita pel que fa a l'auto-definició teòrica del seu autor, en els termes d'un naturalisme de base sota la fórmula d'un materialisme emergentista, alhora que ofereix també una

filosofia de l'acció, i una ètica, i també una reflexió metafilosòfica.

Una anècdota

La meua relació amb JFM es remunta al 1981, a Oviedo, on presidia un dels jurats de la primera edició dels premis Príncep d'Astúries. Allí el vaig retrobar quan el premiat va ser ell; vam reprendre el contacte a Madrid, i en una ocasió a Girona, en la inauguració de la càtedra. En dues ocasions ens vam reunir a Santander. Dels deu anys que el vaig tractar en recordo la senzillesa, que feia més enlluernadora la seva saviesa, l'exquisida promptitud amb què responia a les cartes –com hauria gaudit en l'era d'internet, vist l'entusiasme amb què saludava les noves tecnologies, com la seva atracció pel fax!–, la seva generositat, la desimboltura i sentit de l'humor per baixar a la Terra les qüestions més abstruses. Però també la ironia, amb la qual va saber distanciar-se fins i tot de si mateix, negant-se el valor que no sempre el món cultural i filosòfic espanyol va saber reconèixer-li com es mereixia. ✘

ELS AMICS DE LES ARTS
Espècies per catalogar. El llibre
Autora: Elisenda Soriquerà

L'ART DE NO AMARGAR-SE LA VIDA
Les claus del canvi psicològic
i la transformació personal
Autor: Rafael Santandreu

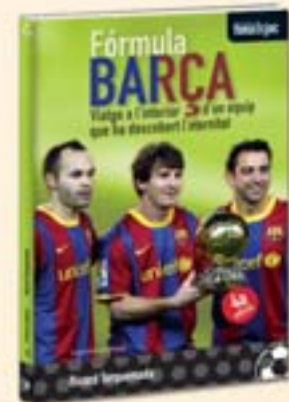
LES 1001 FANTASIES MÉS ERÒTIQUES
I SALVATGES DE LA HISTÒRIA
Autora: Roser Amills

ABRIL FLORIT
[Herbes de muntanya i del pla]
Autor: Celdoni Fonoll

EL PES DESITJAT EN 11 PASSOS
Autor: Joan Majó

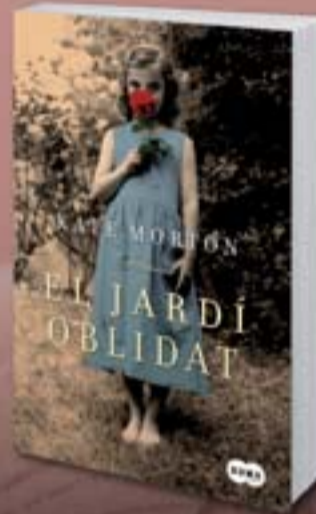

FÓRMULA BARÇA
Viatge a l'interior d'un equip
que ha descobert l'eternitat
Autor: Ricard Torquemada

LES HORES LLUNYANES

La nova novel·la de KATE MORTON

Després de l'èxit d'*El jardí oblidat*,
torna Kate Morton, l'autora que tothom recomana:
lectors, llibreters, editors, periodistes,
escriptors, blocaires...

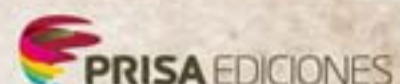
*Tot va començar amb una carta.
Una carta que feia mig segle que s'havia perdut
en una saca de correus oblidada en unes golfes de Londres,
i que amagava un terrible secret de família...*

www.sumadeletras.com

Segueix-nos a:

26

Procés gradual i ordenat que pot afectar qualsevol realitat

A. EXPLICITACIÓ B. REVOLUCIÓ C. EVOLUCIÓ D. EXPLICACIÓ E. CAUSALITAT

ÓSCAR HORTA

PROFESSOR DE LA UNIVERSITAT DE SANTIAGO DE COMPOSTELA I EXPERT EN ÈTICA APLICADA I DRETS DELS ANIMALS. ÉS AUTOR DEL LLIBRE 'LA FILOSOFIA MORAL DE J. FERRATER MORA' I VA SER PREMI FERRATER MORA 2007

Per què és important?

A més de la rellevància que l'obra de Josep Ferrater Mora va tenir al llarg del segle passat, cal destacar el fet que va ser un avançat en el seu temps. Va ajudar a introduir en el nostre context la filosofia analítica, i també va fer contribucions molt innovadores en diversos punts. En l'àmbit de l'ètica, les seves aportacions van anticipar posicions que es van desenvolupar en dècades posteriors. En particular, m'agradaria posar de relleu la seva contribució en

un àmbit que, tot i que avui dia hi trebalem cada vegada més, era inèdit en el seu temps: la consideració moral dels animals. En el seu *Diccionari de filosofia* va establir un paral·lelisme entre les discriminacions sofertes per molts éssers humans i l'opressió dels animals, i va fer servir el terme *especisme*, anàleg al de *racisme*, per designar aquest tipus de patiment. L'obra de Ferrater Mora va obrir el camí a molts investigadors posteriors preocupats per aquests problemes.

Obra preferida

Suposo que la majoria de gent respondria que la preferida és el *Diccionari de filosofia*, i que el mateix Ferrater afirmaria que *De la materia a la razón*. Per part meua, em quedo amb la seva *Ètica aplicada*, escrita juntament amb Priscilla Cohn. Amb aquesta obra, davant del model d'intel·lectual de saló sense interès pels problemes pràctics del seu moment, Ferrater es va presentar com un pensador compromès amb aquestes qüestions. Aquest lli-

"Ferrater cedia la seva càmera a activistes perquè poguessin filmar anònimament l'explotació animal"

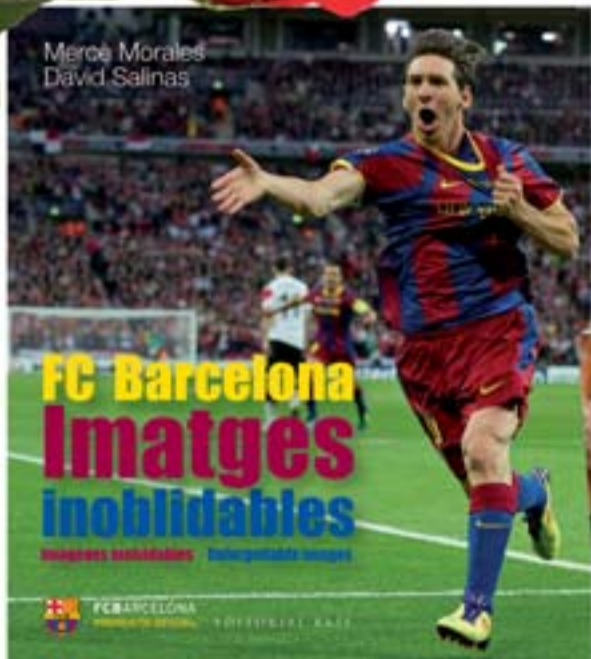
bre va mostrar la necessitat de prendre's seriosament problemes com l'eutanàsia i l'avortament, el que ja he esmentat abans de la consideració dels animals i d'altres, el tractament dels quals hauria de tenir un

lloc molt més important del que té avui en la reflexió filosòfica.

Una anècdota

En diré dues que il·lustren el seu caràcter. Ferrater, a més d'escriure, es va dedicar al cinema i va filmar diverses pel·lícules. Un cop, en una entrevista per a TVE, li van preguntar sobre això. Ferrater va respondre amb modèstia i ironia que ell intentava fer documentals, però que més aviat hauria d'anomenar-los "confusionals", ja que més que documentar el que realment feien era "crear confusió". Per descomptat, no era gens així, però ens mostra l'esperit autocrític de Ferrater. D'altra banda, una cosa que no se sap és que als inicis, fa dècades, del moviment pels drets dels animals, Ferrater cedia la seva càmera a activistes perquè poguessin filmar anònimament l'explotació animal en llocs com els escorxadors. Si haguessin estat descoberts, la càmera, molt cara, els hauria estat confiscada. Però ell els hi continuava oferint igualment, com a suport a una causa que veia justa. ✘

Sant Jordi 2012

Emociona't

Tots aquells moments inoblidables de la història del FC Barcelona des del 1899 fins a l'actualitat reunits en aquest llibre d'imatges ja mítiques, imprescindible a la llar de tots els socis i aficionats blaugranes.

Aprèn

Tot seguint les indicacions de l'excel·lent professora de cuina Assumpta Miralpeix, la pastisseria feta a casa serà fàcil i divertida, i podreu elaborar les postres més típiques de casa nostra.

Assumpta Miralpeix

Les nostres postres

EDITORIAL BASE

Ferran Aisa

Barcelona balla

Des salons aristocràtics a les sales de concert

EDITORIAL BASE

Recorda

El llibre de Ferran Aisa és una crònica intensa de la Barcelona bulliciosa i festiva que, a través de societats de tota mena, ha fet de la vida un lloc també per divertir-se i per gaudir de la sensibilitat humana.

Sala Gran
Del 25 d'abril
al 17 de juny

Traducció
Joan Sellent
Direcció
Sergi Belbel

Jordi Banacolocha
Abel Folk
Montse German
Maife Gil
Anna Lizaran
Almudena Lomba
Francesc Lucchetti

Òscar Molina
Clara de Ramon
Rosa Renom
Albert Triola
Manuel Veiga
Emma Vilarasau

**Teatre Nacional
de Catalunya**
www.tnc.cat

**Ja tens
les teves
entrades?**

Torna l'èxit!

Agost

TRACY LETTS

PREMI PULITZER 2008

Patrocinadors
3 CATALUNYA RÀDIO

Segueix-nos a:

www.telenrada.com

**CXTelentrada
CatalunyaCaixa**

27

Doctrina que sosté el valor superior de la persona enfront de l'individu, de la cosa o d'allò que és impersonal

A. INDIVIDUALISME B. PANTEISME C. PERSONALISME D. IMPERSONALISME E. EGOISME

ANTONI MORA

AUTOR DEL LLIBRE 'FERRATER MORA' DE LA COL·LECCIÓ 'GENT NOSTRA'. VINCULAT A LA INSTITUCIÓ DE L'OMBUDSMAN (DEFENSOR DEL POBLE) DES DE FA MÉS DE VINT ANYS, HA TREBALLAT A KAZAKHSTAN I A ARMÈNIA PER CONTRIBUIR AL SEU ESTABLIMENT.

Per què és important?

M'agrada considerar el conjunt de la seva obra com una gran aventura intel·lectual, d'Europa a Amèrica, des d'una concepció molt continental (existencial, hermenèutica, amb temes com la mort, les crisis històriques...) fins a una de marcadament anglosaxona, determinada sobretot pel seu interès pel llenguatge. I el trànsit també anà de la filosofia a la narrativa (cinematogràfica i literària). I sense tallar mai del tot amb res, ja que la

"Més que una filosofia, ha deixat una manera de filosofar que dinamita tota forma de dogmatisme i boicoteja l'eclecticisme"

continuïtat és la gran pràctica, l'experimentació, i un dels màxims motius de reflexió de Ferrater. Més que una filosofia, ha deixat una manera de filosofar que dinamita tota forma de dogmatisme i boicoteja l'eclecticisme,

tot i caracteritzar-se per la seva atenció a les diferents possibilitats d'encarar un problema donat. L'empremta que ha pogut deixar no depèn tant de la seva qualitat intrínseca com de la capacitat de ser rebuda, heretada. Si aquí només se'n coneix el diccionari, altrament magnífic, doncs mira, ja és molt. Si el país no dóna per més...

Obra preferida

Només una? *De la materia a la razón* és el seu gran llibre de filosofia. La seva primera novel·la, *Claudia, mi Claudia*, em sembla la més reeixida, que es pot llegir com un insòlit autoretrat, irònic i segons com una mica cruel amb ell mateix. I, en fi, tinc una gran debilitat per l'epistolari que va intercanviar amb Joan Oliver, *Pere Quart*, recollit amb el títol *Joc de cartes*. Es tracta d'un excepcional document de to confidencial assolit entre dos homes molt diferents, a més de ser un llibre que val per un tractat sobre l'amistat.

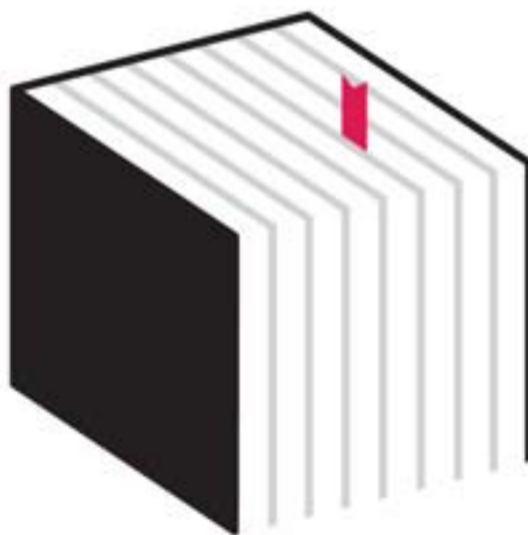
Una anècdota

Explicaré una anècdota d'ascensor. Abans de res, he de dir que la prime-

ra vegada que vaig mantenir una xerrada amb ell li vaig fer la inevitable pregunta de si es plantejava tornar a viure a Catalunya, i ell m'havia contestat amb una immediata i rotunda negativa. Doncs bé, ascensor avall -un trajecte inevitablement curt-, jo l'acompanyava a donar una lliçó inaugural d'uns cursos d'estiu. Era a principis de la dècada dels 80. Ens guiava el rector de la universitat que l'havia invitat, una patum de la Transició. De cop, aquest rector li va preguntar si havia pensat de tornar, i va afegir que ara que manaven, "ells" li ho podrien facilitar acadèmicament. Ferrater Mora va fer uns ulls com unes taronges. Es notava que mai no l'hi havia dit així de clar i directe, i tot just va poder balbucitar quatre paraules: "Bé, jo... ara que ho diu... N'hauríem de parlar". Allò va quedar en no res. Però si d'alguna manera va tornar, va ser a través de la càtedra gironina que porta el seu nom, per obra de Josep-Maria Terricabras: una institució viva i que té un format realment ferraterià, obert, interdisciplinari...✘

Hi havia una vegada un Dau ple d'històries...

pedralbescentre.com

Per celebrar Sant Jordi volia compartir-les, però no sabia com. Va parlar amb els amics i ells tenien la solució. Les històries havien de sortir del Dau! Així, tots plegats van muntar una gran parada a la Diagonal per compartir contes, olorar flors, conèixer els escriptors més joves i celebrar Sant Jordi com mai! T'hi esperem!

+Bernat
[magatzem de cultura]

FLORISTERIA
Cultura i Flors

coedita
[magatzem de cultura]

chispum

ORDINAR
GÀRDIA

unicef
Unitat per la infància

P E D R A L B E S C E N T R E

El Dau per fer shopping

Allò que es transmet de generació en generació
s'acaba convertint en llegenda.

Aigua de
Ribes

Més de 90 anys celebrant Sant Jordi al teu costat.

28

Argument en què, un cop establertes certes coses, a partir d'aquestes coses n'obtenim necessàriament una altra de diferent

A. INDUCCIÓ B. SIL·LOGISME C. DIVISIÓ E. GENERALITZACIÓ E. REDUCCIÓ

JESÚS
MOSTERÍN

JESÚS MOSTERÍN ÉS PROFESSOR D'INVESTIGACIÓ DEL CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS (CESIC).

Per què és important?

Ferrater Mora va ser el filòsof espanyol més important de la postguerra i el principal filòsof català del segle XX per la qualitat i la quantitat de la seva obra. A més, va ser un dels protagonistes del pas de la filosofia escolàstica a l'analítica, que ell va dur a terme des de la seva posició als Estats Units, mentre que la majoria dels conreadors de la filosofia a Espanya es debatien entre el tomisme, el marxisme o el confús heideggerianisme. Finalment, tenia un peculiar i envejable sentit de l'humor, poc habitual en aquestes latituds.

Obra preferida

Respondré a un pregunta similar però potser més interessant: quina era l'obra preferida de Ferrater Mora? La resposta és: la seva obra preferida era *De la materia a la razón*. A Ferrater l'atordia la fama del seu *Diccionario de filosofía*. Hauria preferit ser conegut per les seves obres més originals. Ell va plasmar el seu pensament en llibres com *El ser y la*

muerte, El ser y el sentido (després *Fundamentos de filosofía*) i, sobretot, *De la materia a la razón*. En aquests llibres presenta un sistema filosòfic propi, basat en un materialisme emergentista de gran abast, però matisat per la presa en consideració de múltiples perspectives, dades, opinions i problemes.

L'obra que resumeix més bé el pensament original de Ferrater Mora (almenys en la seva opinió i en la meua) és *De la materia a la razón*, publicada el 1979, i que representa la culminació i el resum de la seva cosmovisió, la seva ontologia i la seva ètica. L'ontologia de Ferrater resulta ser un materialisme emergentista (repeteix aquesta expressió, que a ell li agradava repetir), que articula tots els sistemes reals en quatre nivells: el físic, l'orgànic, el social i el cultural, cadascun dels quals depèn dels anteriors, encara que també posseeix propietats emergents pròpies. En especial, els actes mentals s'identifiquen amb processos neurals de certs organismes. L'ontologia final de Ferrater coincideix en gran part amb la de Mario Bunge, però la seva presentació i metodologia són diferents. Ferrater propugna una metodologia que ell anomena *integracionista*, considerant les tesis oposades en conflicte com a casos límit, cadascuna de les quals corregeix la insuficiència de l'altra. I en l'exposició de la seva filosofia sempre brillava la tolerància, l'autoironia i el sentit de l'humor, coses que no sempre es poden dir de Bunge. Aquest mateix any 1979 en què va aparèixer el llibre, vaig

“En l'exposició de la seva filosofia sempre brillava la tolerància, l'autoironia i el sentit de l'humor”

escriure a *Teorema* una extensa i una mica crítica recensió de *De la materia a la razón*, que Ferrater es va prendre molt seriosament. Jo li retreia la falta de precisió dels nous conceptes que introduïa (*sistema, nivell, etc.*) i el fet que no figuressin en el seu *Diccionario*, alhora que elogiava l'abast del llibre, la renovació del seu pensament i les seves tesis fonamentals. En les freqüents trobades que vam tenir després, ell sempre tornava a comentar els punts assenyalats en la recensió.

De la materia a la razón conté també la concepció ferrateriana de l'ètica. Els codis morals no són deduïts d'un principi deontològic absolut, sinó que emergeixen d'activitats socials i culturals. *Moral i bo* s'utilitzen

per localitzar tendències que es manifesten en la societat humana en forma de programes, propostes, ideals, etc. A través d'ells s'aspira a transformar el món, és a dir, a realitzar sentits. En ètica, Ferrater adoptava una moral teleològica, racional i antiantropocèntrica, que ell acoblava a la seva pròpia ontologia.

Una anècdota

A la seva gran casa a Villanova (Pennsilvània), una frontera marcada separava precisament la zona dels animals, que incloïa la cuina (habitada per vuit gats i un gos, quan jo vaig ser-hi), sota l'influx de Priscilla, de la zona de màquines i càmeres (que incloïa vuit televisors i tres ordinadors), sota l'influx directe de Ferrater. ✘

Càmeres i animals A casa de Ferrater hi havia un munt de càmeres i animals, ben separats. EFE

Nòmina

Adéu tele, hola Smart TV

Per accedir a Internet via Wi-Fi a les funcions d'aplicacions associades, s'ha de connectar a l'Smart TV al dispositiu Google que s'instiga amb el televisió.

Connecta la teva nòmina amb el futur de l'entreteniment. Si la domicilies a Caixa Penedès-BMN, t'emportaràs aquest **Samsung Smart TV 32** amb accés Wifi a Internet i a un món d'aplicacions i continguts.

SMART TV

Contractació subjecta a les normes de concessió establertes per l'entitat. Extracte de les bases: oferta exclusiva per a clients que domicilin per primera vegada en una de les Direccions Territorials de BMN (Capçalera, Caparçosa, Cava Penedès). Se l'entregui una nòmina d'un import mensual igual o superior a 1.000€, juntament amb dos rebuts bàsics (lum, aigua, bàsics) i que realitzin pagaments a comerç amb la seva targeta de la mateixa entitat per un import mínim de 100€ al trimestre, o bé que domicilin una pensió d'import mensual igual o superior a 800€, dos rebuts i que siguin titulars d'una targeta de l'entitat o una pensió d'un import mensual igual o superior a 600€, dos rebuts, que siguin titulars d'una targeta i que contractin un producte de l'entitat (un dipòsit a termini o un estalvi) superior a 3.000€ o una assegurança de la vida a del cotxe, entre el 15/03/2012 i el 29/10/2012. Termini mínim de permanència de 36 mesos consecutius. En cas d'incompliment del termini de permanència, es carregarà al compte del client una penalització d'acord amb les bases que regulen aquesta promoció. L'article es lliurarà al client quan s'hagi rebut al complet el primer abonament de nòmina/pensió i tindrà la consideració de rebuda en espècie subjecta a la legislació fiscal vigent, ITC (73.086) a càrrec del client. Per accedir a aquesta promoció el client haurà de sol·licitar expressament de participar i el nòmí podrà fer-ho fins al 29/10/2012. Només s'admetran reclamacions per desperfectes imputables al transport en un termini de set dies després de rebre l'article per part del client. La garantia de l'article serà la que estableix el fabricant del producte, i el client en farà ús directament amb el fabricant o el seu representant legal o amb el concessionari oficial més convenient, quedant Caixa Penedès-BMN exempta de qualsevol responsabilitat o interferència en aquest àmbit. Màxim un televisió per domiciliació de nòmina/pensió i/o client. En cas d'ofertar-se'n les existències limitades a 10.000 unitats, l'article es podrà substituir per un altre de similars característiques, advertint prèviament al client d'aquesta circumstància. Consultar les condicions a la teua oficina Caixa Penedès-BMN.

BMN

Caixa Penedès

29

Objecte físic, de determinada extensió, que causa impressions o estímuls

A. ESPERIT B. EMISSOR C. COS D. ORGANISME E. FIGURA

ULISSES MOULINES

CATEDRÀTIC DE FILOSOFIA DE LA CIÈNCIA A LA UNIVERSITAT DE MUNIC. ÉS MEMBRE DE L'ACADÈMIA BAVARESA DE LES CIÈNCIES I MEMBRE CORRESPONSAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Per què és important?

No em sembla exagerat considerar que, després d'Ortega y Gasset, Ferrater Mora és l'autor més influent al llarg de la segona meitat del segle XX de l'àmbit filosòfic hispànic. I no tant perquè els filòsofs espanyols o llatinoamericans hagin integrat en el seu pensament tesis filosòfiques específiques de Ferrater Mora, sinó perquè va ser el nostre filòsof qui els va obrir les portes vers nombrosos corrents filosòfics passats i contemporanis, especialment alemanys i anglosaxons, i més particularment encara vers la filosofia analítica. La florida de la filosofia analítica a Espanya i a l'Amèrica Llatina a partir dels anys 1970 probablement no hauria estat tan accelerada ni tan extensiva sense obres ferraterianes com el *Diccionario de filosofía* o *Cambio de marcha en filosofía*, entre d'altres. Però també aquells filòsofs hispànics més afins a la tradició alemanya no analítica (hegelianisme, fenomenologia, vitalisme, existencialisme), els quals en general tenien dificultats per llegir els textos en l'original, van aprofitar la porta d'entrada que els oferia Ferrater Mora en les seves anàlisis dels autors alemanys. Però Ferrater Mora no és només un dels filòsofs més influents dintre el món hispànic. També és, sens dubte, el filòsof català més prominent del segle XX i un dels metafílòsofs més originals i interessants a escala internacional.

Obra preferida

Ferrater Mora va publicar una sèrie de llibres que he llegit no sols amb interès per la temàtica tractada, sinó també amb veritable plaer per la claredat de l'exposició (Ferrater Mora fou un gran estilista): *El ser y la muerte*, *El ser y el sentido*, *Cambio de marcha en filosofía*, *De la materia a la razón...* Però la seva obra que més admiro i a la qual torno una vegada i una altra és sens dubte el *Diccionario de filosofía*. És una obra simplement monumental, incomparable. No conec res de semblant de cap altre autor, en cap altra llengua. Naturalment, existeixen en el mercat un gran nombre de diccionaris i enciclopèdies de filosofia, uns més extensos que d'altres, uns més informatius que d'altres. Però en cap d'ells hi trobarem les

Com és possible que una obra tan valuosa com el 'Diccionario de filosofía' no hagi estat traduïda a altres llengües?

característiques tan especials del diccionari de Ferrater Mora.

El *Diccionario de filosofía* de Ferrater Mora és el resultat insuperable d'un esforç de molts anys, que a mi personalment em planteja dos enigmes: un, ¿com és possible que un home tot sol hagi acomplert la tasca amb tant d'èxit? I, dos, ¿com és possible que una obra tan valuosa no hagi estat traduïda a altres llengües, especialment l'anglès (tenint en compte que Ferrater Mora era ben conegut als Estats Units)?

Ortega y Gasset
Al segle XX, després d'Ortega, el filòsof més influent al món hispànic és JFM. EFE

Una anècdota

Mai vaig tenir el plaer i l'honor de conèixer Josep Ferrater Mora personalment. Malauradament, les breus estances que jo feia a Catalunya en l'època en què jo ja havia iniciat la meua carrera com a filòsof professional mai van coincidir amb els pocs viatges que Ferrater feia a la nostra terra al final del franquisme i després. Puc relatar, però, la següent anècdota personal. A mitjans dels anys 60, jo havia començat a estudiar ciències físiques a la Universitat de Barcelona,

però cada vegada m'interessava més per la filosofia. Així, doncs, vaig decidir inscriure'm paral·lelament a la Facultat de Filosofia i Lletres. El curs introductor de filosofia el donava aleshores Francesc Gomà. Estàvem encara en plena era obscura del franquisme, i l'ensenyament de la filosofia estava ben controlat per l'Opus Dei i retrògrads semblants. En Gomà no era un escolàstic (més aviat era un bergsonià); però sens dubte per raons de pressions polítiques es veia obligat a basar el curs en un totxo insuportable, expressió de la més rànica escolàstica, els *Fundamentos de filosofía* d'un tal Millán Puelles.

A mitjans de curs, en Gomà ens va anunciar que ens faria un examen parcial sobre els temes que havia impartit fins aleshores. A mi em va semblar que limitar-me a la lectura de les estèrils nicieses de Millán Puelles era simplement indigne. Així que vaig decidir anar a la Biblioteca de Catalunya per veure si trobava alguna obra d'introducció a la filosofia que fos més interessant. Em vaig topar amb el *Diccionario de filosofía* de Ferrater Mora. Va ser com veure la llum del sol en sortir d'un túnel. Entusiasmada, em vaig posar a estudiar els articles del diccionari que eren pertinents per als temes tractats en el curs d'en Gomà.

El dia de l'examen, les preguntes que ens va plantejar en Gomà les vaig contestar basant-me exclusivament en l'obra de Ferrater Mora, i ignorant olímpicament el sinistre Millán Puelles (no sense una certa inquietud per les conseqüències que podia tenir aquesta rebel·lia).

La setmana següent, en Gomà va comentar els resultats dels exàmens davant tota la classe. Va preguntar qui era un tal Ulisses Moulines. Vaig aixecar el braç, tot atemorit. En Gomà em va demanar que m'aixequés. "Ai, mare, ara sí que has begut oli!", vaig pensar. Però per sorpresa meua, va dir en públic que feia molt de temps que no havia llegit un examen tan excel·lent. Va ser un moment estel·lar en la meua vida, que em va fer decidir d'una vegada per totes a prosseguir a fons els estudis de la carrera de filosofia. ✘

GRUP FOCUS

Condal

MAG LARI

**MENORS
14 ANYS
50%**

**Més de
60.000
espectadors!**

PRODUCCIÓ **FOCUS** **MAG LARI**

COL·LABORADOR ESPECIAL
Coca-Cola

UNA SUPERPRODUCCIÓ MÀGICA

INSTITUCIONS:

MITJANS DE COMUNICACIÓ:

COL·LABORA:

VENDA D'ENTRADES A LA TAQUILLA I...

GRUPS:

30

Doctrina filosòfica que es col·loca abans de qualsevol creença o judici, per explorar simplement i netament allò que és purament donat; vol ser un positivisme absolut

A. METAFÍSICA B. FENOMENOLOGIA C. IDEOLOGIA D. METODOLOGIA E. PSICOLOGISME

XAVIER RUBERT DE VENTÓS

XAVIER RUBERT DE VENTÓS HA ESTAT CATEDRÀTIC D'ESTÈTICA A L'ESCOLA D'ARQUITECTURA DE BARCELONA, SANTAYANA FELLOW DE LA UNIVERSITAT DE HARVARD I MEMBRE FUNDADOR DEL NOVA YORK INSTITUTE FOR THE HUMANITIES. HA ESTAT PARLAMENTARI DE LES CORTS ESPANYOLES I DEL PARLAMENT EUROPEU. TÉ UNA EXTENSA OBRA SOBRE FILOSOFIA, ÈTICA I ESTÈTICA.

Per què és important?

Més que empremta, ha deixat una tendència, una manera de mirar les coses allhora serena i irònica; crec, així, que ell ha influït fins i tot molta gent que no ho sap. Ferrater Mora ens va ajudar a mirar les teories i les coses mateixes com a tendències més que com a substàncies, com a processos de contaminació mútua. A mi em fa pensar sovint en l'Escola de Warburg i en l'obra de

Heimsoeth: a partir d'aquí va desenvolupar una mena de formalisme dinàmic molt més original del que s'ha reconegut, i que li va permetre integrar la filosofia analítica anglosaxona i la metafísica continental.

Obra preferida

Encara que a ell li feia ràbia haver quedat marcat per la seva obra magna, el *Diccionario de filosofía*, jo citaria com un dels meus preferits el mateix diccionari, *Les formes de la vida catalana* i *El ser y la muerte*, en el qual resona Unamuno sense les seves extravagàncies. Jo vaig ser amb ell el dia de la seva mort –vaig ser l'última persona amb qui va parlar; els metges em van dir: “Té el cor trinxat”–, i quan em vaig acomiadar, ell sabia que es moria però va mantenir el seu tarannà irònic: “Bé, sí, passa demà i xerrem una mica; jo d'aquí no en sortiré pas, passa a l'hora que vulguis”.

Una anècdota

A part de la seva mort, recordo la seva explicació de com va començar a escriure el seu diccionari a Cuba, a 34

A Cuba Josep Ferrater Mora va començar a escriure el *Diccionario de filosofía* a Cuba. GETTY

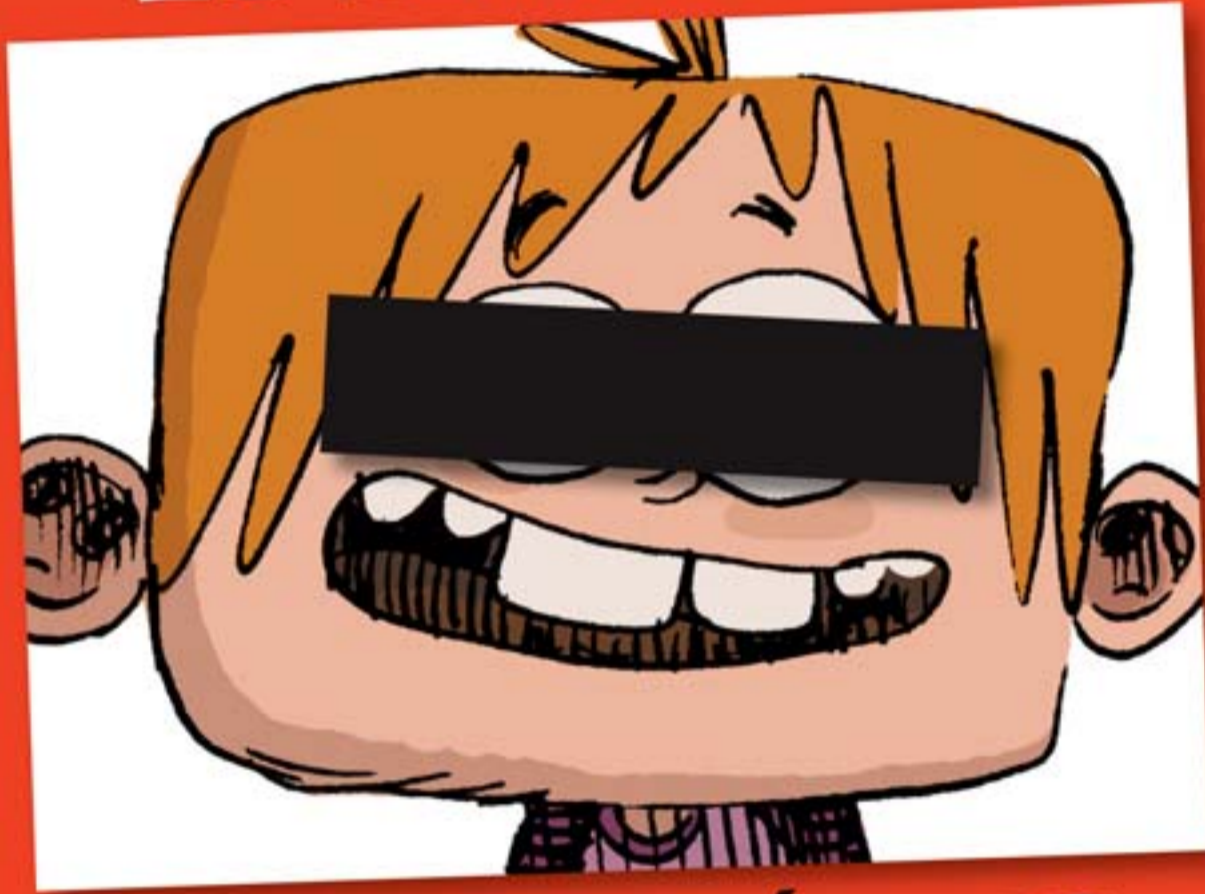
“Ha influït fins i tot molta gent que no ho sap”

graus de temperatura, menjant només patates bullides i quedant-se quasi sempre amb gana. I això m'ho explicava amb una absoluta naturalitat, sense un mínim deix de ploramiques. Cal afegir a la seva obra la institució que

d'ella n'ha sabut fer Josep-Maria Terricabras, la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani, que ha dut a Girona els pensadors més importants i variats, com li hauria agradat a Ferrater Mora. ✕

Elvis

ÉS EL NÚMERO 1!

(L'ENEMIC PÚBLIC NÚMERO 1!)

Jo, Elvis Riboldi: una sèrie realitzada exclusivament al nostre país i que ho està trencant tot, amb 3 edicions del primer llibre i 2 del segon. A la premsa, Elvis no para de rebre comentaris elogiosos (és clar, com que no han de viure amb ell...!): "Una espiral de destrucció" (El Mundo); "És una mica gamberro" (El País); "Provoca tants desastres com rialles" (El Economista).

[facebook.com/elvisriboldi](https://www.facebook.com/elvisriboldi)

Elvis, la seva família, el Sr. Lugosi i la seva vaca Felisa recomanen:

laGalera

JFM

PENSAMENTS

“Les meves experiències de la vida catalana es poden reduir a quatre fonamentals maneres de ser: continuïtat, seny, mesura i ironia”

'Les formes de la vida catalana', 1944

“Hi ha tants i tants arguments contra les corrides de toros que un es pregunta com poden encara tenir efecte els arguments a favor”

'Mariposas y supercuerdas', 1994

“La unitat 'Espanya' pateix des de fa molt de temps d'una curiosa inquietud”

'Reflexions sobre Catalunya', 1955

Feliç Sant Jordi 2012

CatServeisSXXI

Contact Center

CADA TRUCADA ÉS IMPORTANT
ESPECIALISTES EN OUTSOURCING I MARKETING TELEFÒNIC

TECNOLOGIA AL SERVEI DE TOTS
PER ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I SECTOR PRIVAT

Sant Francesc 4 Planta 1 Despatx 11
08290. Cerdanyola del Vallès (Barcelona)

T. 93 594 83 05 • M. 686 54 91 25 • Fax. 93 594 82 98
remei@catserveissxxi.cat • www.catserveissxxi.cat

31

Ciència que té com a finalitat explicar la conducta d'humans o d'animals en la seva interacció o vida social

A. ANTROPOLOGIA B. SOCIOLOGIA C. BIOLOGIA D. PSICOLOGIA E. CONDUCTISME

✕ CÀTEDRA FERRATER MORA

El pensament contemporani s'enforteix amb la Càtedra Ferrater Mora

La Càtedra Ferrater Mora preserva el llegat del prestigiós filòsof català i impulsa activitats relacionades amb el pensament contemporani

D.R.

Ferrater Mora no era només filòsof. A les pàgines precedents n'hem parlat a bastament. De la mateixa manera, Salvador Dalí no era només pintor. Per bé que és conegut arreu del món per la seva genial pintura, Dalí també va destacar com a escriptor i pensador, dues disciplines d'una gran importància per a l'artista català que han quedat posposades en un segon pla. La figura avantguardista de Dalí va ser objecte d'estudi fa ben pocs dies, el 16 i el 17 d'abril, al simposi internacional *Literatura i pensament en Salvador Dalí*, que va celebrar-se al Museu Gala-Salvador Dalí i al Museu del Joguet

de Figueres. El simposi va ser organitzat per la Càtedra Ferrater Mora. Aquesta mateixa càtedra ha organitzat fins ara sengles simposis sobre Joaquim Xirau, Eugeni d'Ors i Joan Maragall, entre d'altres.

Es tracta de personatges que han fet aportacions al pensament, a més de conrear una activitat específica –o, més ben dit, el fet de ser pensadors ha tenyit totalment la seva activitat–. El primer simposi que va organitzar la càtedra va estar dedicat a Josep Ferrater Mora. Aquestes trobades de caràcter internacional són una de les activitats més vistoses de la càtedra gironina, creada l'any 1989 amb el propòsit de preservar el llegat del gran filòsof català, de divulgar la seva magna obra, però també d'impulsar el pensament contemporani.

Es va plantejar, ja des dels inicis, no com una càtedra estrictament de filosofia, sinó de pensament, amb el propòsit d'acollir-lo i difondre'l en totes les seves formes i manifestacions. Així, per exemple, entre altres activitats consolidades, la càtedra organitza intermitjants, que són trobades directament adreçades a aca-

Xancleta Catalana

més que una xancleta un sentiment

Per Sant Jordi, llibres en català

www.xancletacatalana.cat

Doctrina segons la qual tot el que existeix es redueix a la consciència pròpia

32

A. SOLIPSISME B. NIHILISME C. EGOISME D. EXISTENCIALISME E. ESPIRITUALISME

dèmics i professionals molt diversos però units per alguna ocupació o preocupació. “Els intermitings volen afavorir la connexió de la universitat amb la societat i promoure la col·laboració dels diferents àmbits socials”, explica Josep-Maria Terricabras, director de la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona (UdG). Alguns dels intermitings que s’han realitzat fins ara són: *Informació, educació i empresa a l’era digital* i *La seguretat i el risc*.

La Càtedra Ferrater Mora alberga una biblioteca personal que el filòsof li va llegir poc abans de morir. Els llibres i les revistes anaven acompanyats de nombrosos documents i d’una extensa correspondència, que ha estat digitalitzada i que avui és a l’abast dels estudiosos. “La generositat de Priscilla Cohn, la vídua de Ferrater Mora, ha estat inestimable en tot aquest procés”, destaca Josep-Maria Terricabras. D’altra banda, l’artista Joan Brossa va obsequiar la càtedra amb un logo molt expressiu que reproduïm en aquesta mateixa pàgina. “A Ferrater li agradava designar

La càtedra va néixer amb vocació internacional: continua complint aquest objectiu

20 anys
Una exposició va repassar el 2010 els 20 anys de la Càtedra Ferrater Mora. CÀTEDRA JFM

el seu pensament com un *sistema obert*. Per això volem que la càtedra no sigui només per als experts, sinó també per als no especialistes i per als estudiants. Això és el que vam voler mostrar públicament en l’exposició que, de finals del 2010 i començaments del 2011, va ocupar l’antiga Fontana d’Or, l’actual CaixaForum de Girona. Era una exposició pensada no per retenir i congelar activitats o esdeveniments passats, sinó per impulsar, convidar, a formes diverses de pensament present i futur”, explica Terricabras.

Prestigiosos professors

La càtedra va néixer amb vocació internacional i avui, 23 anys després de la seva creació, continua tenint aquest propòsit. En aquests anys hi han impartit docència, entre d’altres, professors de prestigi com ara Ricoeur, Quine, Chomsky, Hobsbawm, Prigogine, Bunge, Rorty i Boff, tots provinents de disciplines i orientacions ben diverses. També hi han passat Angelopoulos, Cavalli-Sforza, Morin, Singer, Benhabib, Nyman, Stiglitz, Vattimo, Moneo i Sloterdijk.

laie

Sant Jordi 2012

www.laie.cat |

Llibreria - Cafè
C / Pau Claris, 85 | tel. 93 318 17 39
Barcelona

signatures d'autors

Parades dia del llibre
Psg. Gràcia | Provença
Psg. Gràcia | Casp

menú especial sant jordi

23 d'abril
Laie Pau Claris
migdia de 13 a 16h
nit de 21 a 23:30h
tel. reserves:
93 302 73 10

llibres recomanats

narrativa
poesia / teatre
assaig / crònica
il·lustració
infantil
art

33

Allò que pot ser i que pot no ser

A. NECESSARI B. CONTINGENT C. DEPENENT D. LLIURE E. IMPREVISIBLE

»

✕

La càtedra només ha tingut convidats quatre professors catalans: a part del mateix Ferrater Mora, el matemàtic Santaló i els historiadors Batllori i Fontana.

Aquest any 2012 la càtedra concedirà el II Premi d'Assaig Ferrater Mora, un guardó que premia la recerca sobre qualsevol aspecte de l'obra del filòsof català. El I Premi d'Assaig Ferrater Mora se'l va endur Óscar Horta, professor de la Universitat de Santiago de Compostela i expert en ètica aplicada i drets dels animals. D'altra banda, al mes de juliol tindrà lloc un simposi que dirigirà el sociòleg John Urry, de la Universitat de Lancaster, expert en qüestions de mobilitat i de turisme.

Seminari sobre Francesc Pujols

El pròxim simposi internacional de la Càtedra Ferrater Mora es dedicarà a estudiar el pensament de Francesc Pujols, en el cinquantenari de la seva mort. Tindrà lloc els dies 13 i 14 de desembre a Martorell. Aquest simposi enllaça amb el que s'acaba de dedicar a Dalí per uns quants motius: el pintor reconeixia que Pujols era el

La càtedra tancarà aquest any amb un simposi sobre Francesc Pujols

El llegat
Poc abans de morir, Ferrater va donar els seus documents a la càtedra de la UdG. CÀTEDRA JFM

seu gran mestre. Per això a l'entrada del Museu de Figueres li va dedicar un monument, amb la inscripció superlativa "l'emperador Trajà de la filosofia catalana".

Tot i que Pujols és sobretot conegut per les seves dites, és autor de nombrosos llibres, per exemple l'assaig remarcable *La visió artística i religiosa de Gaudí* –en el qual va profetitzar la glòria de l'arquitecte, un assaig que fou traduït al francès per Salvador Dalí–; *Catalunya i el Marroc*; *La solució Cambó*; *El pintor Pidelaserra*, i *El problema peninsular*, entre molts altres.

"Ferrater insistia molt en l'exigència de qualitat de les lliçons que grans especialistes internacionals havien d'impartir a la càtedra. A ell li va fer moltíssima il·lusió aquesta càtedra i va participar activament en la preparació de la llista dels primers convidats", destaca Josep-Maria Terricabras. Poc després d'aquella arrencada, de manera inesperada, Ferrater Mora moria a Barcelona, la ciutat en què havia nascut i que en aquell moment visitava per presentar-li la seva última novel·la. ✕

setmana
medieval
MONTBLANC

Del 20 d'abril
a l'1 de maig

25 anys
1987-2012
www.setmanamedieval.org

www.barnasants.com

EDICIÓ

BARNASANTS

★ Estrella Damm

CULTURA D'AUTOR

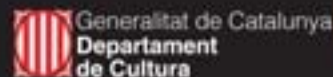
I MOSTRA DE CULTURA CATALANA A URUGUAI

Del 22 d'abril al 13 de maig

- Teatre
- Música
- Literatura
- Fira del Llibre

Pau Alabajos · Xavier Albertí · Joan Amèric · David Castillo
 Daniel Drexler · Dani Flaco · Guillamino · Enric Hernàez · Joan Isaac
 Cris Juanico · Diego Kuropatwa · Alejandro Martínez · Roger Mas · Mazoni
 Samantha Navarro · El Niño de la Hipoteca · Quico Pi de la Serra
 El Pont d'Arcalís · Ana Prada · Carme Sansa · Rossana Taddei
 Feliu Ventura · Daniel Viglietti

PUDING/Journe Iban

EL JOC DE LES DEFINICIONS

A PARTIR DEL DICCIONARI DE FERRATER MORA

SOLUCIONS

- 1. branca de la ciència que tracta dels organismes: **biologia**
- 2. Relació que s'estableix entre dues proposicions de manera que no poden ser totes dues certes o falses alhora: **contradicció**
- 3. Teoria general o doctrina general sobre el món en la seva totalitat: **cosmologia**
- 4. Producció divina d'alguna cosa a partir del no-res o a partir d'un caos preexistent: **creació**
- 5. Ésser suprem que exerceix el seu poder sobre el món i els homes: **déu**
- 6. Ciència que s'ocupa dels objectes morals en totes les seves formes: **ètica**
- 7. Aquell que té amor pel saber o per la saviesa: **filòsof**
- 8. Ciència que estudia les lleis del raonament vàlid i les relacions entre enunciacions: **lògica**
- 9. Estudi que tracta de déu, de la seva existència, naturalesa i atributs, així com de la seva relació amb el món: **teologia**
- 10. Conjunt de les coneixences, tradicions i formes de vida característiques d'un poble o d'una societat: **cultura**
- 11. Doctrina que afirma que

tot coneixement ve de l'experiència, i en particular de l'experiència dels sentits: **empirisme**

- 12. Conjunt de doctrines i corrents que subratllen el caràcter històric de l'home i fins i tot de la naturalesa sencera: **historicisme**
- 13. Mirada interior per mitjà de la qual un subjecte pot inspeccionar els seus propis actes psíquics: **introspecció**
- 14. Característica d'un concepte, d'un terme o d'un significat que no tenen arestes ben definides i perfilades, que no estan ben circumscrits: **vague**
- 15. Segons Kant, allò que agrada universalment i sense necessitat de concepte: finalitat sense fi: **allò que és bell**
- 16. Relació que uneix un element antecedent i un element conseqüent: **condicional**
- 17. Col·lecció en un tot d'objectes determinats i distints de la nostra intuïció o del nostre enteniment, objectes que són anomenats "elements": **conjunt**
- 18. Assenyalar, fixar els límits d'una cosa o el sentit d'un terme: **definir**
- 19. Doctrina que afirma que les expressions ètiques no par-

len de fets sinó que manifesten sentiments: **emotivisme**

- 20. Posició optimista sobre el poder de la raó i sobre la possibilitat de reorganitzar la societat amb principis racionals, així com de conèixer i dominar la naturalesa: **il·lustració**
- 21. Procés de raonament que va d'allò que és particular (o més específic) a allò que és universal (o més general): **inducció**
- 22. Ciència que s'ocupa de les significacions de les paraules: **semàntica**
- 23. Allò que permet explicar per què s'ha produït un efecte determinat: **causa**
- 24. Procés pel qual una cosa superior en produeix una d'inferior per superabundància, sense que el primer perdi res en el procés: **emanació**
- 25. Potència intel·lectual completa, que s'organitza en diversos graus: **enteniment**
- 26. Procés gradual i ordenat que pot afectar a qualsevol realitat: **evolució**
- 27. Doctrina que sosté el valor superior de la persona enfront de l'individu, de la cosa o d'allò que és impersonal: **personalisme**

- 28. Argument en què, un cop establertes certes coses, a partir d'elles obtenim necessàriament una altra cosa diferent d'elles: **sil·logisme**
- 29. Objecte físic, de determinada extensió, que causa impressions o estímuls: **cos**
- 30. Doctrina filosòfica que es col·loca *abans* de qualsevol creença o judici, per explorar simplement i netament allò que és purament donat; vol ser un positivisme absolut: **fenomenologia**
- 31. Ciència que té com a finalitat explicar la conducta d'humans o d'animals en la seva interacció o vida social: **sociologia**
- 32. Doctrina segons la qual tot el que existeix es redueix a la consciència pròpia: **solipsisme**
- 33. Allò que pot ser i que pot no ser: **contingent**

Hew amny

Si has encertat de 0 a 9 definicions

Llàstima, la filosofia no està feta per a tu. Mira les pel·lícules i llegeix les novel·les de Ferrater Mora; els seus llibres de filosofia et costaran d'entendre.

Si has encertat de 10 a 25 definicions

Llegeix els llibres de filosofia de Ferrater Mora i en gaudiràs.

Si has encertat de 26 a 33 definicions

No cal que facis la carrera de filosofia: t'avorriries. Apunta't directament al doctorat.

Pesca el millor estiu!

Tot l'estiu per aprendre idiomes

Dins la nostra àmplia oferta podràs trobar el programa que respon a les teves necessitats o desitjos:

- Colònies d'anglès i activitats a Catalunya
- Estadades lingüístiques a l'estranger per a joves i adults

www.iccic.edu/viatges

- Cursos d'anglès, francès i alemany a Barcelona
- Tallers en anglès per a joves
- Cursos especialitzats per a professionals

www.iccic.edu/cicidiomes

Sabies que la cultura també es viu a la nit?

Acompanya'ns a descobrir tots els secrets del Museu d'Art Contemporani de Barcelona. Les persones que millor el coneixen t'ensenyaran, en un recorregut nocturn, el que molta poca gent ha vist.

Inscriu-te a www.telefonica.es/cultura i participa a més en el sorteig de 50 tablettes i 200 llibres electrònics.

Deixa't sorprendre per la cultura de la mà de Telefónica els dies 10 i 11 de maig al Museu d'Art Contemporani de Barcelona.

Museu d'Art Contemporani de Barcelona (Barcelona): 10 i 11 de maig.

Teatro Real (Madrid): 17 i 25 de maig.

Basílica del Pilar (Saragossa): 4 i 5 de juny.

Real Alcázar (Sevilla): 4 i 5 de juny.

Casa de América (Madrid): 11 i 12 de juny.

Monestir de Santa María la Real de Las Huelgas (Burgos): 20 i 21 de juny.

Museu Reina Sofía (Madrid): 26 i 27 de juny.

Telefonica

MAC
BA

MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
DE BARCELONA

No busquis més. Si t'agraden els cotxes, deixa't sorprendre.

- ▶ Tracció 4x4 Intel·ligent a temps real
- ▶ Control d'estabilitat i tracció VSA
- ▶ Llantes d'aliatge de 17"
- ▶ Tapisseria mixta Alcantara® / tèxtil
- ▶ Sensors d'aparcament davanters i posteriors
- ▶ Control de creuer amb comandaments al volant
- ▶ Vidres del darrere enfosquits
- ▶ Climatitzador dual
- ▶ Ràdio CD amb lector MP3
- ▶ Ordinador de bord
- ▶ Fars antiboira
- ▶ 5 anys de garantia*

Honda CR-V Comfort Sèrie Especial per 23.700 € o per 200 € al mes.
36 quotes. Entrada: 8.805,30 €. Quota final: 10.902 €. TAE: 8,34%.

Consum mixt (l/100 km): 8,2. Emissions CO₂ (g/km): 190.

PVP recomanat a la Península i a les Illes Balears per a Honda CR-V 2.0 i-VTEC Comfort Sèrie Especial: 23.700 € incloent-hi IVA, transport, impost de matriculació i aportació del Concessionari. Entrada: 8.805,30 €, despeses d'obertura finançades 446,84 €, 36 quotes de 200 € i una quota final de 10.902 €. Cost total ajustat: 26.907,30 €. TIN: 6,80%. TAE: 8,34%. Si vols, al cap de 3 anys te'l pots quedar, canviar-lo per un Honda nou o tornar-lo com a pagament de l'última quota. Oferta financera d'Honda Banc GmbH S.E. vàlida fins aquest mes de 2012, subjecta a aprovació de l'entitat financera. *5 anys de garantia (3 anys original + 2 d'extensió de garantia mecànica) segons condicions contractuals a consultar a través de la Xarxa de Concessionaris Oficials Honda. Pintura metàl·lica no inclosa.

Xarxa de Concessionaris Oficials de venda d'automòbils HONDA a Catalunya:

BARCELONA I PROVÍNCIA: **Ibertecno.** Tels. 932 37 97 04* - 934 50 00 66*. **BARCELONA:** **Bertran Motors.** Tel. 938 61 93 63*. **GRANOLLERS:** **Tecnovallès.** Tel. 937 45 13 70*. **SABADELL.** - Tel. 937 31 64 82*. **TERRASSA.** - Tel. 935 44 25 55*. **SANT CUGAT.** **Motor Tech.** Tel. 938 77 28 17*. **SANT FRUITÓS DEL BAGES.** - Tel. 938 05 58 52*. **IGUALADA.** - Tel. 938 86 21 99*. **VIC.** **Styl Auto 3.** Tel. 938 17 01 03*. **VILAFRANCA DEL PENEDÈS.** - Tel. 938 14 22 46*. **SANT PERE DE RIBES.** **M-Car.** 937 41 66 66*. **BARCELONA.** - Tel. 932 43 91 04*. **MATARÓ.** **GIRONA:** **Lluís Blanch.** Tel. 972 22 67 04*. **FORNELLS DE LA SELVA.** - Tel. 972 67 52 35*. **FIGUERES.** **LLEIDA:** **Ilermotor.** Tel. 973 28 02 05*. **LLEIDA.** **TARRAGONA:** **Tecnotarraco.** Tel. 977 54 31 50*. **TARRAGONA.** - Tel. 977 77 52 16*. **REUS.** *Contacta amb nosaltres per a més informació i sol·licitud de prova.